ئۇيغۇر خەلق
قوشاقلىرى

2

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

ئۇيغۇر خەلق قوشاقلىرى

2

نەشرگە تەييارلىغۇچى: سۇلتان ماخمۇت

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى

مەسئۇل مۇھەررىرى: ت. پەخرىدىن

ئۇيغۇر خەلق قوشاقلىرى (2)

*

شىنجاڭ خەلق نەشرىياتى نەشر قىلدى
شىنجاڭ شىنخۇا كىتابخانىسى تارقىتىدۇ
شىنجاڭ شىنخۇا باسما زاۋۇتىدا بېسىلدى
1981 - يىل 10 - ئاي 1 - نەشرى
1981 - يىل 10 - ئاي 1 - بېسىلىشى
كىتاب نومۇرى: M10098·556
باھاسى: 0.22 يۈەن

نەشرىياتتىن

قولۇڭلاردىكى بۇ كىتاپ نەشرىياتىمىز تەرىپىدىن 1980 - يىلى 2 - ئايدا نەشر قىلىنغان «ئۇيغۇر خەلق قوشاقلىرى»نىڭ ئىككىنچى توپلىمى. بۇنىڭغا يولداش سۇلتان ماخمۇتنىڭ قۇمۇلدا توپلىغان خەلق قوشاقلىرى كىرگۈزۈلدى. بۇنىڭ ئىچىدىكى «يولەن ناخشىسى» «قىز كوچۈرۈش ناخشىسى»غا ئوخشاش قوشاقلار بىرىنچى توپلامدا بولسىمۇ، بىر ئاز ئوزگىچىلىگى بولغاچقا، تەتقىق قىلىشتا پايدىلىنىش ئۈچۈن تەكرار ئېلىندى.

بۇ توپلامغا كىرگۈزۈلگەن قوشاقلارمۇ خەلق ئارىسىدا كەڭ تارقىلىپ يۈرگەن قوشاقلارنىڭ يەنە بىر قىسمى. بىز مۇشۇ شەكىل بىلەن خەلق قوشاقلىرىنى داۋاملىق نەشر قىلىپ تۇرماقچىمىز. كەڭ كىتاپخانىلارنىڭ ۋە خەلق قوشاقلىرىنى توپلاۋاتقان يولداشلارنىڭ يېقىندىن ياردەمدە بولۇشىنى ۋە پىكىر بېرىشىنى ئۈمىت قىلىمىز.

مۇندەرىجە

1. تارىخىي قوشاقلار 1

شىڭشىڭشا ھەققىدە 1

"پالانىدى"لارنىڭ ئاھ-زارى 4

زىندانىدىكى توختاخۇن ھەققىدە 7

ئايىمخان ھەققىدە 9

مىرزا گۈلۈم تاڭ ئاتۇر 10

تۇمۇر خەلپە ھەققىدە 11

1931-يىلقى دېخانلار قوزغىلىڭى ھەققىدە 13

يالغۇز تۇيۇم ناخشىسى 15

2. غېرىپ-مۇساپىرلىق قوشاقلىرى 17

3. مۇھەببەت قوشاقلىرى 27

نازىگۈل ھەققىدە 98

زەيتۇنخان ھەققىدە 99

باسما كوينەكلىك جۇگان 101

قارا كوز 101

ئاتاڭ قىچقاردىمۇ كەكلىك 102

4. مەشرەپ بېيىتلىرى 103

يار سەنەم............................. 103
يـولەن ناخشىسى 106
قىز كوچۇرۇش ناخشىسى 107
يۈز ئاچقۇ ناخشىسى............................. 108
يـارەي ناخشىسى 110
5. باشقا مەزمۇنلاردىكى قوشاقلار 116

1. تارىخىي قوشاقلار

شىڭشىڭشا① ھەققىدە

شىڭشىڭشا دىگەن گوبى
ئىككى تاغنىڭ ئاراسى.
قۇمۇل يولغا قاراپ،
ئاقتى كوزنىڭ قاراسى.

شىڭشىڭشانىڭ ئارلىغى
ئۇچيۈز ئاتمىشنىڭ يولى②.
شىڭشىڭشاغا تولا قاتراپ،
يىرتىلدى پىخەينىڭ سوگى.

① شىڭشىڭشا — قۇمۇل ۋىلايىتىنىڭ گەنسۇ ئولكىسىگە تۇتاشقان يىردىكى قىسىنچاق تاغ جىلغىسى. بۇ قوشاقلار قۇمۇل ۋاڭى شا مەخسۇت دەۋرىدە شىڭشىڭشاغا يول ياساش ئۇچۇن ئالۋاڭغا تۇتۇلغان ئەمگەكچىلەر تەرىپىدىن توقۇلغان ۋە خەلق ئاغزىدا ناخشا بولۇپ ئېيتىلىپ كەلگەن.

② قۇمۇل بىلەن شىڭشىڭشا ئارىلىغى تەخمىنەن 360 يول، يەنى 180 كىلومېتىردەك كېلىدۇ.

شىڭشىڭشا ئوزى گوبى،
تاغ ئىچىدە يول ئاچقان.
گاڭنىڭ① دەستىدىن خەقلەر
قۇمۇلدىن يىراق قاچقان.

شىڭشىڭشانىڭ يولىدا
گوبى بىلەن تاغلار بار.
بۇ يولدا ئازاپ چەكتۇق،
دىلدا ئاچچىق داغلار بار.

شىڭشىڭشاغا ماڭغاندا
يولدا ئۆلدى ئاتلىرىم.
ئايىغىمغا تاش پاتتى،
كوككە يەتتى ئاھلىرىم.

ئۈچ يىل ھەيدەپ هارۋىنى
ئىككى قامچا چۇشۇردۇم.
ئەلتومۇر②دە ياتقاندا،
ئاتا - ئانامنى چۈش كوردۇم.

ئات - هارۋىلارنى ھەيدەپ
كۇشۇيگە③ بارغىچە كەچ بولدى.

① گاڭ ــ ۋاڭ
② ئەلتومۇر ــ جاي (ئوتەڭ) ئىسمى.
③ كۇشۇي (ئاچچىقسۇ) ــ جاي ئىسمى

ئاچچىق سۇنى بىز ئىچىپ،
تاڭ ئاتقۇزماق تەس بولدى.

كۇشۇينىڭ سۇيى ئاچچىق،
مەنزىلى ئاندىن قاتتىق.
گەنچەي①لەرنى ھەيدەتكەن
شاڭيو دىگەن مۇناپىق.

شا مەخسۇتنىڭ زۇلمىتى
شىڭشىڭشانى كۆرسەتتى.
ئىككى تال قامچا بېرىپ
دىڭگىرما②نى ھەيدەتتى.

شا مەخسۇتنىڭ دەۋرىدە
ھالىمىز ئېغىر بولدى.
كەجىۋ③لارنى كۆتىرىپ
مۇرىمىز يېغىر بولدى.

ئىگىز تاغنىڭ باغرىغا
ئاقتى يامغۇر تامچىسى.

---

① گەنچەي — ھارۋىكەش.
② دىڭگىرما — سوك - سوك ئات.
③ كەجىۋ — تەختىراۋان.

ئاتا - ئانىدىن ئايرىغان
زالىم گاڭنىڭ ①قامچىسى.

"پالاندى"لارنىڭ ئاھ - زارى

نوم② دىگەن بىر چەت يېزا،
ھەجەپ ئىسسىق جاي ئىكەن.
خەلقنىڭ دەرمانى يوق،
ئەتراپى جاڭگال - ساي ئىكەن.

نوم دىگەن سۇ ئايىغى،
يۇلغۇن، تىكەننىڭ سانى يوق.
ھاۋاسى ئىسسىق، جارى③ قاتتىق،
خەلقنىڭ ئىمكانى يوق.

نوم دىمەڭلار، نوم دىمەڭلار،
نوم دىگەن زىندان ئىكەن.

① گاڭ — قۇمۇلدا ۋاڭ سوزى ئورنىدا ئىشلىتىلىدۇ.

② نوم—ئاراتۇرۇك ناھىيىسىنىڭ تاشقى موڭغۇلىيە چېگرىسىغا يېقىن چەت يېزىسى بولۇپ، ئوتمۇشتە ۋاڭ تەرىپىدىن قارىلانغان-لار مۇشۇ جايغا پالانغان. بەزىلىرى شۇ جايدىكى زىندانغا سېلىپ چىرىتىۋېتىلگەن.

③ جارى — ۋاڭنىڭ بۇيرۇق، پەرمانلىرى.

يولىرى قارغۇ تىكەن،
خەلقلىرى ئالۋاڭدىكەن.

بەك غېرىپ بولدى كىشى
باغراش دىگەن تاغ ئىچىدە،
قانىتىم بولسا ئۇچارمەن
قاپ ـ قاراڭغۇ كېچىدە.

كەلمىگەن يەرگە كېلىپ
ئەندىشىدە قالدى كىشى.
چەككىلى تاماكا يوق،
مۇڭداشقىلى نەدە كىشى.

زوركىنىڭ① باشىغا چىقسام
كورۈندى قۇمۇل باغلىرى.
ئاھ ئۇرۇپ قان يىغلىسام،
سىرىلدى سەرۋەك② تاغلىرى.

قۇمۇلۇمغا كېتىمەن،
نوملىرىك قالسۇن ساڭا.
"دولتىك"نى خويما كوردۇم،
رۇخستىك بولسۇن ماڭا.

① زوركى ـــ تاغنىڭ نامى.
② سەرۋەك ـــ تاغنىڭ نامى.

*

هاراق دىگەن ئاچچىق نىمە
شىڭ ـ شىڭ قـايـنـايـدۇ.
چىلىڭ گاڭ غوجام كايىپ قالسا،
نـومـغـا پـالايـدۇ.

لوم دىگەنمۇ، باي① دىگەنمۇ
پاشانىڭ يۇرتى.
پالىسىمۇ، ئولتۇرسىمۇ
پاشانىڭ مەيلى.

كۈچ ـقۇدرەتلىك ئىگەم ئاللا
ئالەمنىڭ شاھى.
خۇدايىمغا يەتمەمدىكەن
بەندىنىڭ ئاھى!

*

ئەي كاژ پەلەك نىمە دىسەم
بولۇركىن سېنى؟
زۇلۇم ـ كۈلپەت ئارقىسىدا
چىرمادىڭ مېنى.

---

① باي ــ ئاراتۇرۇك ناھىيىسىدىكى بىر جاي.

زىنداندىكى توختاخۇندەك،
قىينادىڭ مېنى.
دەرت-ئەلەمدىن بىردەم خالى
قىلمادىڭ مېنى.

قىيناۋەرمە، قىيناۋەرمە
ئۈۋالىم باردۇر.
قىيامەتكە بارغىنىمدا
سوراغىم باردۇر.

زىنداندىكى توختاخۇن① ھەققىدە

يالغۇز جىگدە ئۈستىگە
سىغىرخان قونۇپ سايرىدى.
گاڭ غوجام كايىپ قىلىپ
پىقىرنى نومغا پالىدى.

① توختاخۇن، ئاقكۆكۆل ئەمگەكچان دىخان بولۇپ، ئۇنى قۇمۇل ۋاڭى شامەخسۇت يوقىلاڭ تۆھمەت بىلەن نومغا پالاپ، شۇ جايدىكى زىندانغا سولىتىۋەتكەن. توختاخۇن بىر ئامال بىلەن زىنداندىن قېچىپ چىققان بولسىمۇ، بىراق ئۇنى ۋاڭنىڭ چاپارمەنلىرى تۇتۇۋېلىپ زىنداندا قىيناپ ئۆلتۈرۈۋەتكەن. توختاخۇن توغرىسىدا خەلق ئىچىدە داستان پەيدا بولغانلىقى مەلۇم، بىز ئاراتۇرۇك ناھىيىسى ۋە نومغا بېرىپ بۇ داستاننى خېلى كۆپ سۈرۈشتۈرۈپ باققان بولساقمۇ تاپالمىدۇق. پەقەت كىشىلەرنىڭ ئېسىدە قالغان يۇقۇرقى بىرقانچە كوپلىت قوشاقنى خاتىرىلىۋالدۇق.

مەن كېتەرمەن نومغا ئەمدى
هەۋىخان، توقاچ يېقىڭ
ئۈچ بالام قالدى يېتىم
خار ئەيلىمەي ئېزىز بېقىڭ.

نومدا مەن كەتسەم ئولۈپ،
كوزۈمنى قۇزغۇنلار چوقۇر.
گاڭ غوجامنىڭ قىلمىشىغا
بارچە ئەل لەنەت ئوقۇر.

قاراڭغۇ زىندان ئاستىدا،
ياتىمەن ئاھلار ئۇرۇپ.
قانغىدەك سۇ ئىچمىدىم
تەنلىرىم كەتتى قۇرۇپ.

قاچتىم ئەجەل زىندانىدىن،
ماڭدىم چىغىر يول ياقىلاپ،
قوغلىدى جىسەكچىلەر
سۇرەن سېلىشىپ ۋاقىراپ.

مەن يۇرتۇمغا يېتىۋالسام،
دىلدا نە ئارمان ئىدى.
باللىرىمنى كورۈۋالسام
ماڭا كوپ دەرمان ئىدى.

مەن قومۇشلۇقتا تۇتۇلدۇم
ئەمدى ھالىم نە بولۇر...
يالماۋۇز پايلاقچىلار
مېنى كالتەكلەپ ئۇرۇر.

ئايىمخان① ھەققىدە

زىندان تېمى ئېگىز تام،
ئۇنىڭ ئىچى گورۇستان.
ئەرەنلىكچە بەل باغلاپ،
شېھىت بولغان ئايىمخان.

ئايىمخاننى ئېپ چىقتى،
تورت تەرىپىنى توراپ.
بېشىنى ئالۇر چاغدا
قىلىۋى قايان دەپ سوراپ.

تۇلۇن ئايدەك ئايىمخان
پەرىزاتتەك يارالغان.

---

① ئايىمخان قۇمۇلدا تۇغۇلۇپ ئۆسكەن ناھايىتى گۈزەل، ئەقىللىق ئايال ئىكەن. قۇمۇل ۋاڭى ئۇنى ئۆزىگە خوتۇن بولۇشقا زورلايدىكەن. ئايىمخان ۋاڭنىڭ بۇ تەلىۋىنى قەتئىي رەت قىلىدىكەن. ۋاڭ بۇنى ئاڭلاپ ئايىمخاننى نوم دىگەن جايغا پالاپ، زىندانغا سالىدىكەن. ئايىمخان داۋاملىق قارشىلىق كۆرسەتكەنلىگى ئۈچۈن ئاخىر ئۆلۈمگە بۇيرۇلىدىكەن.

ئۆزەڭ شەھەت بولساڭمۇ،
نامىڭ ئەلگە تارالغان.

مىرزا گۈلۈم تاڭ ئاتۇر

ئاسماننى بۇلۇت باستى،
كورۇنمەيدۇ يۇلتۇز - ئاي.
قىزىلگۈلدەك يارىمدىن
ئايرىۋەتتى قازى، باي.

زوراۋانلار دەستىدىن
ھەجەپ تولا خارلاندىم.
جۇدا بولۇپ جاناندىن،
مەنمۇ نومغا پالاندىم.

كوك ئاسماندا ئاي ياتۇر
مىرزا گۈلۈم، تاڭ ئاتۇر.
تاڭ ئاتقاندا ئامرىغىم،
بىزنى جەم قىلىپ قاتۇر.

تومۇر خەلپە① ھەققىدە

تومۇر خەلپە ئاتلاندى
ئاسماندىكى يۇلتۇزدەك.
دۈشمەن ئەسكىرى قاچتى
جاڭگالدىكى توڭگۇزدەك.

ئۈچ كۈرە بۇغداي ئۇن تارتتى،
بىر چۈشلۈككە ئاش بولدى.
تومۇر خەلپە دىگەن باتۇر
دىخانلارغا باش بولدى.

دۈشمەنلەرمۇ ئاتىدىكەن،
يەرنى كولاپ ياتىدىكەن.
تاغچىلارمۇ ئاتىدىكەن،
مىڭىسىنى چاچىدىكەن.

كوتەل بېشى تەڭشىندە②
تەسكەن③ ئوتۇن چاپتۇق بىز
قىرىن بىلەن شەر سوقۇپ،
ئوتتۇرسىدا ياتتۇق بىز.

---

① تومۇر خەلپە — 1912 - يىلى قۇمۇلدا قوزغالغان دىخانلار قوزغىلىڭىنىڭ رەھبىرى.

② كوتەل، تەڭشىن — يەر ناملىرى.

③ تەسكەن — بىر خىل گىيا.

ئۈچ يىل ياتتۇق شۇ يولدا،
ئارچا بىلەن ئوت قالاپ.
باپلايلى دەپ راسلىنىپ،
دۈشمەن يولىغا قاراپ.

قۇرايلىقىمۇ① تومۇرخان،
پۈتۈن تاغلىق قوزغالغان.
غول ئىچىدە چېرىكلەر
مىڭىسىدىن قان چاچقان.

خويما قاتتىق جەڭ بولدى،
كۈشۈتىدىكى② دەڭدە.
جىڭ تەي بىلەن ئېتىشىپ،
سىيىت ئولدى شۇ يەردە.

تومۇر خەلپە خوخەنزە،
ياۋغا ئوقلار يىگۈزدى.
مەن-مەن دىگەن دارىننى
قاراڭ، خوش-خوش دىگۈزدى.

كۈشۈتىنىڭ داۋانىدا
ئات كوكسىدە جۈغۈلا.
تومۇرنى تۈتۈپ بەردى،
مەمەت قۇلدەك دوغۇلا(ر).

---

① قوراي، ② كۈشۈتە — جاي ناملىرى.

قوراي يولى ھەيۋەتلىك،
ئۈنىڭ ئىچى زارەتلىك.
مۇرادىغا يەتمىگەن
تومۇر خەلپە رەھمەتلىك.

1931 - يىلقى دىخانلار قوزغىلىڭى ھەققىدە

خوجىنياز، سىز ئەمدى
ئادالەتلىك جەڭ قىلىڭ.
ھەممە تاغنىڭ چوڭىنى
ئۆزىڭىز بىلەن تەڭ قىلىڭ.

خوجىنياز لۈيجاڭ بولۇپ،
تاغ ئىچىدە جەڭ قىلغان.
باتۇرلارچە سوقۇشۇپ،
ئۆلۈك بىلەن شەر قىلغان.

يىتىم بۇلاققا① بارغاندا،
پازىل دوغىدىن تەر چىقتى.
بەش چېرىكنى ئۆلتۈرۈپ،
ئىمىن پالگان ئەر چىقتى.

---

① يىتىم بۇلاق — جاي ئىسمى.

ئىمىن پالگان ئەر چىقىپ
سالوۋا①غا باشلىدى.
ئۇندىن قاچقان دۇشمەنلەر
بەرەم تونىنى تاشلىدى.

ئىمىن پالگان ياخشى ئەر،
ھەممە ئىشنى ئەپلىگەن.
ھۆركۈپ قاچقان دۇشمەنىنىڭ
توغراقتا بېشىنى كەپلىگەن.

ئابدۇنىياز دۈيجاڭ بولۇپ،
ھەممە ئىشنى باشلىدى.
ئىچىدە ئۈي - پەمى يوق،
قاملاشتۇرالماي تاشلىدى.

قاملاشتۇرالماي تاشلىغىنى،
خوتۇنى ئۇنى باشلىغىنى.
ھەممە خالايىق بىلىڭلار
ئۇنىڭ يوەشاق باشلىغىنى.

سادىر قورمال ياخشى ئەر،
ھەممە ئىشنى ئويلىغان.
ھوجۇم قىلغان چېرىكنىڭ
بىرىنى قويماي قوغلىغان.

---

① سالوۋا — جاي ئىسمى.

ئاناڭلار بولۇر رازى،
ئاناڭلار بولۇر رازى.
ئۇلسەڭلار شېھىت ئۇلۇڭلار
قالساڭلار بولۇپ غازى.

نىياز بەگ تۇلۇم چاشقان،
ئالۋاڭنى تولا چاچقان.
خەلق قوزغىلىپ چىقسا،
توشقاندەك بەدەر قاچقان.

ئىگىز تاغنىڭ ئارقىسىدا
كاتتا - كىچىك شەرلەر بار.
دۈشمەنلەرنى تىكىلەتكەن
بىزدە پالگان ئەرلەر بار.

بىز ئۇلسەك ئۇلۇپ كەتتۇق،
ئەل - يۇرتلار ئامان قالسۇن.
بىزنى دىگەن يارەنلەر
ئۇلمەستىن ھايات قالسۇن.

يالغۇز تۇيۇم قوشىغى

يالغۇز تۇيۇم بىر پارچە تاش،
بۇلۇتنى قۇرغان.

ئاتىمىش ئالته گودەكنى
بۇغدايدەك ئورغان.

يالغۇز تۇيۇمنىڭ ئارقىسى
قاپقارا سايدۇر.
ئىمەر باتۇر مىنگەن ئاتى
كوك ئالا تايدۇر.

كوك ئالا تايىنى مىنىپ،
شامالدەك چاپقان.
مەن - مەن دىگەن يارانلارنىڭ
هالىنى سورىغان.

يالغۇز تۇيۇم يالغۇز خادا،
سۇلارنى سەپكەن.
ئوزى پىقىر، كوڭلى سۇنۇق،
ئاسماننى تەپكەن.

ئومەر باتۇر خاس ئەر ئىدى،
ئالەمدىن ئاشقان.
ئاتىنى قويۇپ، تايىنى مىنىپ،
خوتەنگە قاچقان.

2. غېرىپ - مۇساپىرلىق قوشاقلىرى

غېرىپ بولدۇم، غېرىپ بولدۇم،
غېرىپ بولغانغا يىغلايمەن.
كىشىنىڭ يۇرتىغا بېرىپ،
يېتىم بولغانغا يىغلايمەن.

ئاقىقنا گومبەز ئىچىدە،
ئاقىرىپ ياتقان ئانام.
بى ۋاقىت كوزنى يۇمۇپ،
بىزنى يېتىم قىلغان ئانام.

ئاتام بولسا، ئانام بولسا،
غېرىپ بولماس ئىدى باشىم.
غېرىپلىقتا تولا يىغلاپ،
كوزۈمدە قالمىدى ياشىم.

غېرىپ دەيدۇ، غېرىپ دەيدۇ،
غېرىپ بولماسقا چارەم يوق.

پېشانەمگە پۈتۈلگەنمنى،
مېنىڭ تارتماسقا چارەم يوق.

دۇتتارىمنىڭ تارى يوق،
ئۆزەم چالماققا چارى يوق.
دەردى بارلار تىڭشايدۇ،
دەردى يوقنىڭ كارى يوق.

ئاق ئەلەم، يېشىل ئەلەم،
يارىمنىڭ قېشى قەلەم.
ھېچ كىشىگە كەلمىسۇن،
ماڭا كەلگەن دەرت ـ ئەلەم.

قارىسام كوزۇم يەتمەس،
قىچقارسام ئۈنۈم يەتمەس.
بېشىمغا بالا كەلدى،
يىغلىماي كۈنۈم ئۆتمەس.

بېغىڭ بەكمۇ ھاۋالىق،
كورسەم كوڭلۈم سەگىيدۇ.
يۇرتۇمنى خىيال قىلىسام،
كوزۇمدىن ياشىم ئەگىيدۇ.

ئاشخانىغا مەن كىرسەم،
چىنىتەخسىدە ئاش كەلدى.

يۇرتلارنى خىيال قىلسام،
قارا كۆزۈمگە ياش كەلدى.

ماشرەڭ چاپىنىم بارتى،
ئوت چاچراپ كۆيۈپ كەتتى.
جېنىمغىنا شۇ ئاتام،
يامان چاغدا ئۆلۈپ كەتتى.

ھاراق ئىچىدۇ دەيدۇ،
تاماكا تارتىدۇ دەيدۇ.
ھەركىم ھەرنىمە دەيدۇ،
دەرت كەلمەيدۇ، بىلمەيدۇ.

ئالما شېخى، گۈل شېخى،
ئەگىمىگىچە قايرىلماس.
غېرىپلىقتا سۆيگەن يار
ئۆلمىگىچە ئايرىلماس.

ئىشىك ئالدى كەڭ ئېرىق،
كەڭ ئېرىقتا مىڭ بېلىق.
سەن ئۇ يەردە، مەن بۇ يەردە،
سەن مۇساپىر، مەن غېرىپ.

قۇمۇل شەھرىدىن چىقسام،
مېنى يوقلار كىشى بارمۇ؟

غېرىپلىقتا ئۆلۈپ كەتسەم،
ماڭا يىغلار كىشى بارمۇ؟

قازاندەك قايناپ، تاشتىم،
كېزىپ چۆللەر، داۋان ئاشتىم.
غېرىپلىق شەھرىگە چۈشتۈم،
مېنى يوقلار كىشى بارمۇ؟

قېنى قوۋمى - قېرىنداشىم،
بۇ يولدا يوقمۇ يولداشىم.
كۆزۈمدىن قان ئاقار ياشىم،
مېنى يوقلار كىشى بارمۇ؟

ئاشارمەن دەشت بىلەن سەھرا،
كېزەرمەن چۆل بىلەن دەريا.
كىيىكلەرگە بولۇپ ھەمرا،
مېنى يوقلار كىشىم بارمۇ؟

تۇرارغا تاقىتىم يوقتۇر،
كېتەرگە ھالىتىم يوقتۇر.
كاككۇكلار بىزنى ئۇقتۇر،
مېنى يوقلار كىشىم بارمۇ؟

☆

قۇم قازان تۇتقان بىلەن،
قولۇمدا يوقتۇر قارىسى.
غېرىپ بولۇپ يىدىم تاياق،
دولامدا كوپتۇر يارىسى.

نەقىلاي، نىمە قىلاي،
بۇ ئولۇمگە چارى يوق.
مەن ئولۇپ لەھەتتە ياتسام،
ھىچ كىشىنىڭ كارى يوق.

يارىم بولسىدى مېنىڭ،
غېرىپ بولماس ئىدى باشىم.
غېرىپلىق شەرىدە يىغلاپ،
كوزۇمدە قالمىدى ياشىم.

ساماندەك ساغىرىپ بولماس،
بۇلۇتتەك ئاقىرىپ بولماس.
قىممەتلىك، ئېزىز جاننى،
يامانغا خار قىلىپ بولماس.

ئېرىقنىڭ تېگى قاتتىق،
چاپاي دىسەم كەتمەن يوق.

دەردىمنى ئېيتاي دىسەم،
ماڭا ئوخشاش دەتمەن يوق.

مەن ئولسەم ئېتىم يۇتەر،
بېشىمدىن شامال ئوتەر.
مېنى دىگەن دوستلىرىم،
ئاھ ئۇرۇپ يىغلاپ كېتەر.

قوش غېرىپ بولدى كىشى،
باغراش دىگەن تاغ ئېچىدە.
قانىتىم بولسا ئۇچارمەن،
قاپ ـ قاراڭغۇ كېچىدە.

تاغدا كېيىك بالىسى،
سەنمۇ يېتىم، مەنمۇ يېتىم.
مەن سېنى يوقلاي دىسەم،
يوقتۇر مېنىڭ ئاق بوز ئېتىم.

ئاتا ـ ئانام كويۇگى داغ،
ئولۇپ كېتەرنى بىلمىدىم.
بۇ مېنىڭ ئولان① بېشىم،
مۇڭغا قالارنى بىلمىدىم.

① ئولان ــ ئەركىن

مەن ئاتام دەپ يىغلىسام،
ياشىم كوزۇمدىن قۇرىماس.
توختىسا توختار يېشىم،
ئاتامغا ھىچكىم ئوخشىماس.

مەن بۇياقتىن قارىسام،
يۇرتۇم مېنىڭ تۇز كورۇنەر.
شۇنچە خەق ئاراسىدا،
جانىم بالام ئۇز كورۇنەر.

مەن ئۇزەم كىچىك بالا،
ئىككى توقۇم سالدۇرمىدىم.
كىشىنىڭ يۇرتىغا كېلىپ،
كىچىكلىكنى چاندۇرمىدىم.

باغىڭغا كىرەر بولساڭ،
قولۇڭغا پەنەر ئالغىن.
شەرىڭگە مۇساپىرمەن،
ھالىمدىن خەۋەر ئالغىن.

نە قىلاي، نىمە قىلاي،
غېرىپ كوڭۈلنى ئۇلىماي.
ئەر بولسام كەتمەسمىدىم،
ئىچىمگە دەرتنى سولىماي.

هەجەپمۇ تاڭ ئاتمايدۇ،
مەن بىلەن قېرىشقاندەك.
غېرىپ مەن، مۇساپىر مەن،
لاچىن سوققان توشقاندەك.

غېرىپ ئەۋارىدۇر كۆڭلۈم،
ماڭا تىپ-تىنچ ماكان بولماس.
غېرىپلىقتا ئۆلۈپ كەتسەم،
خۇنۇم ئەلگە ئايان بولماس.

☆

ئالتىنچى ئاينىڭ ئاپتىۋىدا
كۆيدى پېشانەم.
ئۆلۈپ كەتسەم قالۇرمۇ
نامۇ-نىشانەم.

قارلار يېغىپ ياز بولمايدۇ
باغراشنىڭ تاغى.
دەرت كەلگەندە پايلىمايدۇ
يۈرەكنىڭ داغى.

ئاتام بىلمەس، ئانام بىلمەس
مېنىڭ ھالىمنى.

ئىگەم ئاللا ئۆزى بىلەر
سارغايغانىمنى.

ئاتىلىقلار ئاتام دېسە
قۇيۇلدى ياشىم.
ئانىلىقلار ئانام دېسە
ئېگىلدى باشىم.

بۇ دۇنيادا ئۈچ نەرسە بار
ئىزدەپ تېپىلماس.
بىرى ئاتا، بىرى ئانا
بىرسى قېرىنداش.

قېرىنداشنى يەرگە سېلىپ
تېرىسام ئۈنمەس.
كوز يېشىمنى دەريا قىلىپ
سۇغارسام قانماس.

قارا كېچە، قاراياغاچ
مېنىڭ يولداشىم.
يوپۇرمىقى شىلدىرلايدۇ،
توكۇلدى ياشىم.

ئاتلار ئورۇق، يوللار يىراق
تەستۇر يەتمىشىم.

غېرىپلىقنىڭ ئازاۋىدىن
قاتماقتا بېشىم.

ئاتام مېنى نەدە دېسە
چول يەردە دەڭلار.
كوزىدە ياش، كوڭلىدە غەم
يۈرىدۈ دەڭلار.

غېرىپتۇرمەن، غېرىپتۇرمەن
زار يىغلاپتۇرمەن،
غېرىپلىقتا زەپىرەڭدەك
سارغىيىپتۇرمەن.

بۇ مېنىڭ سارغايغىنىم
غېرىپلىغىمدىن.
ئوينىاپ كۇلۇپ يۇرگىنىم
ئەركىلىگىمدىن.

3. مۇھەببەت قوشاقلىرى

گۇللا بولسا گۈل بولامدۇ،
قاتى ـ قاتى بولمىسا.
يار دىگەنگە يار بولامدۇ،
ئېتىقادى بولمىسا.

ئاتنىڭ ئوبدىنى بولسا،
تاغنى يايلىمايمەنمۇ.
يارنىڭ ئوبدىنى بولسا،
جاننى خەجلىمەيمەنمۇ.

قارا قاشىم بار مېنىڭ
كويدۇرمە قاش لازىم ئەمەس.
بىر ئاداشىم بار مېنىڭ
ئىككى ئاداش لازىم ئەمەس.

بارار يوللىرىم تۈزدۇر،
كېچە ماڭا كۈندۈزدۇر.

مېنى ھەرگىز تونۇماڭلار،
يارىم ئۆيدە يالغۇزدۇر.

يارىم ياتىدۇ غەمدە،
گۈلنىڭ تۈۋىدە ـ نەمدە.
مەن بۇيەردە ناخشا ئېيتسام،
يار كويىمەدۇ ئەلەمدە.

ئۇلۇغ دەريانى كەزدۇرگەن
گىلاڭ① تاغدىكى مۇزدۇر.
يۈرىگىمگە ئوت سالغان،
كوڭلى تاش قارا كوزدۇر.

بارغىچە يوللار قاراڭغۇ،
جۇپ چىراق نەدىن كېرەك.
يارغىنەم يالغۇز تۇرامدۇ،
يارغىمۇ ھەمرا كېرەك.

گۈللەر تېرىدىم تۈزدە،
ئېچىلىدۇ كەچ كۈزدە.
سىز باققان ئۈچۈن بىزگە،
بىزنىڭ كوزىمىز سىزدە.

---

① گىلاڭ ـــ ئىگىز.

ئوقۇيمىز خوجاپىز①نى،
خۇدا ئايرىمسۇن بىزنى.
ئەقىللىق ۋاپادارىم،
دەيمەن ئولگىچە سىزنى.

بىز كىرگەن قومۇشلۇققا
يولۋاسلار كىرەلمەيدۇ.
بىز سويگەن گۇزەل يارنى
خان - بەگلەر سويەلمەيدۇ.

بىزنىڭ باغدا جىنەستە،
تۇگەپ قاپتۇ يىمەستە.
كېلىڭ يارىم ئوينايلى،
ئۇل خالايىق بىلمەستە.

ئويگە كىردىم، تورگە باقتىم،
توردە بىر ئاي ئولتۇرۇر.
قاشلىرى قىيغان قەلەمدەك
كوزلىرى ئويناپ تۇرۇر.

ئىشىك ئالدى قۇم بولسا،
قاپاق تېرەك ئوسمەمدۇ؟

① خۇجاپىز — پارىس شائىرى خوجاھاپىز شىرازى.

كوكۈلدىكى يار بولسا،
كوكۈل تاغدەك ئۆسمەمدۇ؟

بەاۋىغىمنىڭ يوقىدىن
بىلىمگە باغلىدىم ياغلىق.
ئەل مېنى ساراڭ دەيدۇ،
يار دەردىدە مەن ئاغرىق.

ئۆشىك ئالدى قارياغاچ،
پالتا ئۇرسام تېگى تاش.
سېنى ئالسام ئارمان يوق،
جاننى ئالغان قەلەمقاش.

ماڭا قاراپ ئېگىلمەس
باغدىكى قىزىل ئالما.
مەن غېرىپ بىچارىنى
دوزاق ئوتىغا سالما.

يايرىم بەرگەن خەتلەرنى
يانچۇغۇمدا ساقلايمەن.
يارغا بەرگەن ۋەدەمنى
تائەبەتكە ئاقلايمەن.

چوڭ دەرۋازا ئىچىدە
قىزىل خوراز سولايمان،

مەن كۈيسەم ئوتىڭىزدا
سىز يۈرىسىز خىرامان .

ئات بولسا يورغا بولسا،
توقۇسا مىنسە كىشى .
يار بولسا ياندا بولسا ،
ئوينىسا ، كۈلسە كىشى.

مەن كۆرۈپ سېنى جانان،
غەمگە مۇپتىلا بولدۇم .
ئوتى ياقتىڭ يۈرەككە ،
ئاشىق بىقارار بولدۇم.

تاغدىن كەلگەن شامالدىن
مەن يارىمنى سورايمەن .
يارىمنى كىلۈرمۇ دەپ
يولغا چىقىپ قارايمەن .

يولدا ياتقان چار ئىلاننىڭ
بوينىغا زەنجىر سالاي .
ئوتى يوق بىھۇش يىگىتنىڭ
ئىچىگە ئوتلار سالاي.

كۈيدۈرمىگىن ، كۈيدۈرمىگىن ،
ئوچاقتا تىزغان چالمىدەك .

مېنى سارغايتما جېنىم ،
بىچارە غېرىپ بالىدەك .

يارىم سېنىڭ ، يارىم سېنىڭ
جۈپتى ئانارىڭ بارمىدۇ ،
سەن غېرىپ قوۋمى تۇرۇپ
غېرىپنى سورارىڭ بارمىدۇ .

سازەندە يىگىت ، ساز يىگىت ،
سازىڭنى ئەمدى چالسىنا .
ئارىدا ئەلچى قويۇپ ،
ئۆز ئاغزىدىن سوز ئالسىنا .

جۈپ ئۈزۈك قولۇمدا بولسا ،
ئالەمئارا يايرامدىمەن .
بىردەم ئايرىلماس جېنىمنىڭ
ئوتىغا پايلامدىمەن ،

دىلبىرىم ، ئايدەك يۈزۈڭگە
زەيتۇنە خالىڭ مەن بولاي .
كېچە يېنىڭدا يېتىپ ،
كۈندۈز خېرىدارىڭ بولاي .

سەن مېنى يار ئەتمىسەڭ
دۇنيادىن يارسىز ئوتەي ،

كويگەنىمنى بىلمىسەڭ
باغرىمنى يېرىپ كورسەتەي .

قارا غوللارنىڭ سۈيى
قاراڭغۇ باغلارغا ئاقۇر .
ئاي خېنىم ، تىللا خېنىم ،
يۈرەككە ئوتلارنى ياقۇر .

ماڭسىمەن بىر - بىر بېسىپ ،
دەريا سۈيىدەك ئايرىلىپ .
مۇنداقمۇ باغرىڭ قاتارمۇ ،
ياقمىدىڭ بىر قايرىلىپ .

ئوتلىرى قىلدى كاۋاپ ،
باغرىمنى يېرىپ ياقسىلا .
سۇ قۇيسام ئوچمەيدىغۇ
مۇز بولسا دەرھال ياقسىلا .

بىر سېلىم تاماكىنى
يارىم ئەۋەتىپتۇ ماڭا .
ئىچىمگە چوغنى سېلىپ ،
داغلاپ ئەۋەتىپتۇ ماڭا .

لەيلىگۇل غۇنچىسىنا
ئۇگىنىپتۇ تومۇچۇق .

بۇدۇنيادا بارمىكىن
ئۇزلىرىدەك زىھنى ئۇچۇق .

ئۇزلىرىگە قارىسام
قىرچىن تالدەك بويلىرى .
ئويناپ تۇرىدۇ كوزلىرى ،
سايراپ تۇرىدۇ سوزلىرى .

بىر قاراپ ، ئىككى كۇلۇپ ،
جاننى ئالغان ئۇزلىرى .
ئۇزلىرىگە ئوخشىماس
جىمى ئالەم ئۇزلىرى .

مەككىنىڭ مىھرابىدەك
ئەگىم - ئەگىم قاشلىرى .
تارتىدۇ دىل زۇقىنى
كىيىكتەك ئويناشلىرى .

باقـقا كىردىم گۇل ئۇزەي دەپ
گۇل تۇرار شاخى بىلەن .
گۇل ئىچىلغاندا كىرەي ،
باغلاپ بىرىڭ باغى بىلەن .

باققا كىردىم گۇل ئۇزەي دەپ ،
گۇل سۇيى گۇلگە تامۇر .

ئارزۇلۇقنىڭ ئارزۇسى
يارنى كورگەندە قانۇر .

يارغىنەم گۈل بىرىدۇ ،
باغدا تۇرۇپ يەك ئىچىدە،
گۈلنى مەن قانداق ئالاي،
شۇنچە خالايىق ئىچىدە.

رەڭمۇ - رەڭ گۈللەر ئىچىدە
ئەتىيازدىن كۈزگىچە،
ھەركىشى يارىنى تاپسا ،
شۇنى قەدرى شۇ كېچە .

بارغىلى باردۇر خىيالىم ،
يانغىلى يوق تاقىتىم .
مەن باراي يارغا دىسەم
ئۇچقىلى يوق قانىتىم .

كۈيۈمەنا ، كويۈمەن
قىشى قاراغا كويۈمەن ،
قىشىغا قاراپ تۇرۇپ
شىكەر لىۋىگە سويۈمەن .

ئوستەڭ بويىدا يالپۇز ،
يالپۇزنىڭ شىخى يالغۇز .

مەن ئولسەم تىرىلمەيمەن
يارىم قالىدۇ يالغۇز .

يارنىڭ كىيگەن كوينىگى
قىزىل دۇردۇن تاۋادۇر .
شۇ يارىمدىن ئايرىلسام
ئولمەك ماڭا راۋادۇر .

شاپتۇل تاللاپ يەيمەن دەپ
باققا كىردىم شورىدىن .
قەلەم قاشتىن ئايرىلدىم
ئوگەي ئانا زورىدىن .

يۇرۇك يارىم مەن بىلەن
چىللاپ كەلدىم سەيلىگە .
مىنى ھەرگىز قاخشاتماك
كىرىپ دۇشمەن كەينىگە .

يۇرىگىم غەلۋىرگە ئوخشاش
قويسىلا تۇرماس تېرىق .
دەرتلىرىنى تولا تارتىپ
بولدى رەڭگىم ساپ - سېرىق .

قار بىلەن مولدۇر يېغىپتۇ ،
كەلمە يارىم، ئىز بولۇر .

ئاخشام كېلىپ، ئەرتە يانساڭ
بارچە خەققە سوز بولۇر.

قېشىڭ دەيمۇ، كوزۇڭ دەيمۇ،
سىياقىڭ قىلدى دىۋانە.
جاھان - ئالەمدە بارمىكىن
سېنىڭدەك ياخشى رەنانە.

سەن تېرىق تېرىمىساڭ
قۇشقاچ كېلىپ قونارمىدى.
سەن كۇلۇپ ئوت سالمىساڭ
بۇ يۇرەك يانارمىدى.

ئامرىغىمنىڭ ئوزىنى،
قايدىن تاپارمەن سوزىنى.
ياغلىغىمنى تۇگۇۋالدىم،
سايدا باسقان ئىزىنى.

كەچ بولۇپ يۇلتۇز چىقىپتۇ،
مەن قاچان ئويگە ياناي.
بىرگىنە ئالما بېرىڭ،
يولداش قىلىپ ئويگە ياناي.

بارارىڭنى باغدا كوردۇم،
يانارىڭنى كوچىدا.

كوچىدا باسقان ئىزىڭ،
بولدى كوزۇمگە تۇتىيا.

باققا كىردىم گۇل ئۈزەي دەپ،
ئۈزمىدىم بىردانە دەپ.
سەن مېنى يار تۇتمىدىڭ،
ئەقلى كىچىك نادانە دەپ.

ئاي بىلەن كۈننى قېتىپ،
ئەلچى ئەۋەتتىم مەن ساڭا.
ئايمۇ ياندى، كۈنمۇ ياندى،
ھىچ خەۋەر يوقتۇر ماڭا.

تورلۇغىم غوت - غوت قىلۇر،
ئاق جۈجەمنىڭ بېشىدا.
يۈرىكىم گۈپ - گۈپ قىلۇر،
يارغىنەمنىڭ قېشىدا.

جانىۋار تاپسا تېرەك،
بىردەم ئۇچۇر، بىردەم قونۇر.
ئارزۇلۇق يارىمنى كورسەم،
چاڭقىغان باغرىم قانۇر.

ئاق تېرەكنىڭ تۈۋىدە
يارىم مېنىڭ سازەندىدۇر.

ساز بىلەن ئۇن بېرىدۇ،
دىدار كۇرۇشمەك نەدىدۇر.

× ×

بىزنىڭ ئويلەر بۇلاقتا،
خۇرجۇن قاچا ئۇلاقتا.
بىزنى دىگەن يارەنلەر،
يېتىپ قالدى سولاقتا.

خۇمارىما - خۇمارىم،
خۇمارىمدىن ئايرىلدىم.
خۇمارىمنى دەپ بارىپ،
شۇڭقارىمدىن ئايرىلدىم.

دەردى تولا شۇ يارنىڭ،
كوڭلىنىڭ ئارامى يوق.
قاراپ باقسام شۇ يارغا،
مەن كورگەن چىرايى يوق.

يارىم كەتكىدەك ئەمدى،
مەن ئالدىنى تورايمۇ؟!
يار كەلگىچە تاقەت يوق
شامىلىنى پۇرايمۇ؟

سىلكىنىپ چىمەنگە چۈشتۈم،
ئەي نىگارىم قايدىسەن.
سارغىيىپ ئەۋارە بولدۇم
ساق - سالامەت بارمۇ سەن.

ئاق ساراي بولغان بىلەن،
زەدىۋالى يوق ئىكەن.
ئالدىراپ بەرگەن كوڭۈلنىڭ
ئەتىۋارى يوق ئىكەن.

باغىڭدىكى ئالماڭنى
چىشلەپ يەيمەن، ئۈزمەيمەن.
سېنىڭدەك گۈزەل ياردىن
ئۆلسەم ئۈمىت ئۈزمەيمەن.

ئالمىنى ئايرىدىلا،
شاپتۇلنى قايرىدىلا.
ئەپلىشىپ قالغان كوڭۈلنى
زۇلۇم بىلەن ئايرىدىلا.

"سەن كېتەرىڭگە كېتەرسەن
يادىگار بەرگىن ماڭا"
"يادىگارىم شۇ ئەمدىسمۇ
ياخشى خۇيلارىم ساڭا"

كېتەمدىلا خوش ئەمدى،
يات كەلسىلە سالامەت.
ئۆزلىرىنى تاپشۇردۇم
خۇدايىمغا ئامانەت.

بارسىلا كەلمەيدىلا
ياغلىقلىرى قالسۇن ماڭا.
يىغلىسام ياشىمنى ئېتاي
ھەمرا بولۇپ تۇرسۇن ماڭا.

ياردىن ئايرىلغىلى
كىمنىڭ خىيالى بار ئىدى.
ئايرىۋەتتى شۇ خۇدايىم
نېمە گۇنايىم بار ئىدى؟

ئاي يۈزلۈكۈم، تال بويلۇغۇم،
يىراققا كەتسەڭ نەقىلاي.
ساڭا ئۆگەنگەن كوڭۈلنى
ئەمدى كىمگە خار قىلاي.

قاشىڭنىڭ قاراسىمۇ؟
كوزۇڭنىڭ ئالاسىمۇ؟
ئىككىمىزنى قوشمىغان
خۇدانىڭ بالاسىمۇ؟

ئوقداندا ئوقۇم جىق ئىدى،
ئاتقاندا كوڭلۇم توق ئىدى.
يارىم ياندا تۇرغاندا
ئەندۇ① خىياللار يوق ئىدى.

ئاتلارنىڭ ئاراسىدا
مېنىڭدەك ئېتىڭ بارمۇ؟
ئارقاڭغىلا قارايسەن،
يارغا بىر گېپىڭ بارمۇ؟

جېنىم مەشۇق، خېنىم مەشۇق،
جامالىڭنى كورۇرمەنمۇ؟
كويۇڭدا زار - زار يىغلاپ
ئەجەل يەتمەي ئولۇرمەنمۇ؟

دازىڭگو② سەرۋەك ئارا
تىزدا يېغىپتۇ قارلار.
بىزنى ياتلامدىكىن
يىراقتا كەتكەن يارلار.

---

① ئەندۇ ــ قەلىتى.
② دازىڭگو ــ جاي ئىسمى.

مەن ئۇزەم قۇمۇلدا بولسام،
ئاشىغىم ئاستانىدا.
بارساڭلار سالام دەڭلار،
كوزلىرى مەستانىغا.

ئاخىنىم سۇزۇك چىراي،
ئۇتۇڭغا مەن قانداق چىداي.
ئىگىز ئايۋانغا چىقىپ،
تاڭ ئاتقىچە راۋاپ چالاي.

يۇقۇرى باراي دىسەم،
ئالدىمدا بىر توغرا داۋان.
قايرىلىپ ياناي دىسەم
يارنىڭ ئوتى ئاندىن يامان.

قوي كېتىپ، قويلار كېتىپ،
قوزىسى مەرەپ قالمىسۇن.
يار كېتىپ، يارلار كېتىپ،
ئاشىغى يىغلاپ قالمىسۇن.

يەل بوراندەك يەلپۈنۈپ،
كەتسەم يارىمنىڭ قېشىغا.
مىرزا گۇلدەك ئېچىلىپ
سانچىلىۋالسام بېشىغا.

مېنى تەۋە دېمەڭلار،
مەن ساقايماس ئەمەسمەن.
يارنىڭ شامدلى تەگسە
ساقىيارمەن، ئولمەسمەن.

تال كوكەردى، مايسا بولدى،
قول سېلىپ كەلسەڭچۇ يار.
جان چىقار هالەتكە يەتتى،
هال سوراپ كەلسەڭچۇ يار.

لەيلى - مەجنۇن شاخ ئېگىلدى،
يار ئېگىلمەيدۇ ماڭا.
يا كېلىپ جانىمنى ئالغىن،
يا كوڭۇل بەرگىن ماڭا.

زارى - زار يىغلاپ يۇرۇپ،
ئاقتى كوزۇمنىڭ قارىسى.
شۇنچىلىك يىراق بولۇرمۇ،
ئەككىمىزنىڭ ئارىسى.

ئەككىمىزنىڭ ئارىسىدا،
بولدى يۇرەكلەر كاۋاپ.

ھەپتىدە كورسەم بويۇڭنى،
مەككىدەك قىلسام تاۋاپ.

ئالما شاخى ئەۋرىشىم،
جانىمنى ئالغىن ئادىشىم.
شەرت قىلىپ قۇرئان تۇتاي،
سەندىن بولەك يوق ئادىشىم.

ئىشىگىڭدىن ئوتكىچە
كوردۇم بويۇڭنى بىزاۋان.
ئوت تۇتاشتۇردۇڭ ئىچىمگە
دوزاق ئوتىدىن يامان.

دوزاق ئوتى ئوت بولامدۇ،
ئاشىق ئوتىغا ئوخشىماس.
ئەمدى يار تۇتقان بىلەن
ئوزلىرىگە ئوخشىماس.

بىر كىتاپ، ئىككى كىتاپ،
يار قولىدا ئالتۇن كىتاپ.
بارمۇ سىلىدەك بۇ جاھاندا
بىر چىرايلىق ئاپتاپ.

بىر كورۇپ پەرۋانە بولدۇم،
ئاھۇ يارىم قايدا سەن.
سارغىيىپ سامانچە بولدۇم،
گۇل جامالىم بارمىسەن.

شوخلىق جىگدىگە چىقسام،
يىرتىلدى چاپانلىرىم.
سىلىنى ئىزدەپ يۇرۇپ،
يىرىلدى تاپانلىرىم.

قاپقارا قاشلارىڭىز،
سىلكىنىدۇ چاچلارىڭىز.
مىنى ئويلاپ كەلدىمۇ،
كىرپىك ئارا ياشلارىڭىز.

باققا كىردىم گۇل ئۈزەي دەپ،
گۇل ياتار شىخى بىلەن.
گۇل ئىچىلغاندا كىلىڭ،
باغلاپ بىرەي بىغى بىلەن.

ئانداق ئەتمەڭلار مىنى،
مانداق ئەتمەڭلار مىنى؛
بىر كۈنى لازىم بولۇرمەن،
تاشلىۋەتمەڭلار مىنى.

سەن مېنىڭ يارىم ئەمەسمۇ،
ئاراتامدا سوزلىگەن.
يېنىدا يارى تۇرۇپ،
يىراقتىكىنى كوزلىگەن.

تاغدا بار لەيلى قازاق،
سۇ بېشى ئەگىم بۇلاق.
كوڭۇلدىكى يار بولسىلا،
قۇمۇل دىگەن قانچە يىراق.

يۇرىگىم چاجۇش① ئەمەس،
سۇ قۇيۇپ قايناتقىلى.
مەنمىغۇ نادان ئەمەس،
يارىم كېلىپ ئويغاتقىلى.

تاللىرىنىڭ سايىسى
چۇشۇپ قاپتۇ هويلىغا.
يار يولىغا تەلمۇرۇپ،
كوزۇم كېتىپتۇ ئۇيقىغا.

يار بىلەن بىر چولگە كىرسەم،
چول ئەمەس گۇلزار ئىكەن.

---

① چاجۇش — (چايجوش) بىر خىل چوگۈن.

توغرىغى ئالمىغا ئوخشاش،
يۇلغۇنى مازار ئىكەن.

ئەي چىراق، نىمە ئۈچۈن،
روشەنلىغىڭنا بىر كويىمىدىڭ.
شۇنچە تەلپۈنسەم ساڭا،
قاراپ تۇرۇپ بىر سويىمىدىڭ.

ئاي خېنىم، ئالتۇن خېنىم،
تىللا بويۇڭدىن ئورگىلەي.
ئىشقى ئوتۇڭدا مەن سېنى،
پەرۋانىلاردەك چورگىلەي.

بەدىيان تاغنىڭ ئوتى،
يۇمغاقسۇت باغنىڭ ئوتى.
ئولتۇرۇپ تىرىلدۇرۇر،
يىراقتىكى يارنىڭ ئوتى.

يەڭ بىلەن يەڭدەپ چىنە،
تۇتقىلى بولماسمىدى.
بۇ كوڭۇل كەتسە ئولۇپ،
ياساتقىلى بولماسمىدى.

قاش ئاتارسىم كېلىدۇ،
كىرپىك ئاتارسىم كېلىدۇ.

قولىدا پىيالىسى
شاراپ تۇتارىم كېلىدۇ.

مەن ئۈزۈم مۇجاڭ بولۇپ
سالدىم ياغاچقا رەندىنى.
مېھرىۋان يار دەردىدە
كىيدىم كۆلاھۇ جەندىنى.

مەندۇر مەن بىر مەستانە،
جىگەرلەر كاۋاپخانە.
سەن ئالامسەن بۇ جاننى
ئەزرائىل سەمەرخانە.

ئوينۇغۇچتەك سارغىيىپ
ياتسام كېلىپ بىر كورمۇدۇڭ.
ھەققتائالاغا شۈكۈر
سەن كەلمىسەڭ مەن ئۆلۈردۈم.

ئوينۇغۇچتەك سارغىيىپ
يۈرسەم سېنىڭ ئالدىڭدىمەن،
خالى يەرلەرنى تېپىپ
ئېيتسام ساڭا ھالىنى مەن.

ئايغا ئوخشايدۇ يۈزۈڭ،
چولپانغا ئوخشايدۇ كۆزۈڭ.

خۇددى قەن ـ ناۋاتقا ئوخشاش
شۇ سېنىڭ شىرىن سوزۇڭ.

مېنى زەپمۇ خار كورۇپ
غۇنچىنى ئۇزگەنىڭ قېنى.
بارچە گۇلنى مەن تاپۇرمەن
سەن تاپالمايسەن مېنى.

ساي توۋەن يورۇپتىمەن،
ساچتى ئاياغىغا تىكەن.
يارنى دەپ يورۇپتىمەن،
يارىم ماڭا باقماس ئىكەن.

مەن يىراقتىن يارنى كوردۇم
ئاق توخۇم پاينىگىدە.
يار مېنى كوردىمىكىن،
ئوسما قويۇپ ئەينىگىدە.

نەدە كوردۇم مەن سېنى،
تاماكا سال دەيسەن مېنى.
مەن سېنىڭ قۇلۇڭمىدىم
مەن سېلىپ، سەن چەككىلى.

مەن يىراقتىن يارنى كوردۇم،
يار مېنى كوردىمىكىن.

يار بەدەنگە ئوت تۇتاشتى،
يار ئۇنى تۇيدىمكىن.

تال ئىچىدىن تاللىۋالدىم
تالى چوكانىم سېنى
گۇل ئىچىدىن خىللىۋالدىم
گۇلى رەيھانىم سېنى.

يارى تۇتتۇم دەپتىمەن،
ئىچىمگە ئوتنى ساپتىمەن.
ئوتىنى سېلىپ قويۇپ،
قىيىنارىنى بىلمەپتىمەن.

تاقىقا چىقتىم تال ئۈچۈن،
قۇرغۇي بالاسى بار ئۈچۈن.
ئالته ئاي ئوتۇڭدا كويدۇم،
ساڭا مەيلىم بار ئۈچۈن.

كەت دىسەڭمۇ كېتىمەن،
كەتمە دىسەڭمۇ كېتىمەن.
ئارىدا بىرلا قونۇپ،
يارىم قېشىغا يېتىمەن.

دىلبىرىم كەتتى يىراققا
ئوتى مەندىن كەتمىدى.

ئاھ ئۇرۇپ قان يىغلىسام
دەردىم خۇداغا يەتمىدى.

دىلبىرىم مەندىن يىراق،
دىلبىرىمدىن مەن يىراق.
دىلبىرىم قاشىمغا كەلسە،
ياندۇرۇرمەن شام چىراق.

ئالمىلىق دەريا بويىدا،
ئېچىلىپتۇ لەيلى گۈل.
سەن ئۆزەڭگە لەيلى بولساڭ،
مەن ئۆزەمگە تاجىگۈل.

يۇقۇرى - تۆۋەن بېرىپ،
يارنى كورمەمدۇ كىشى.
كورسىمۇ كورمەسكە سالسا،
تىرىك ئولمەمدۇ كىشى.

يۇقۇرى يارنىڭ ئويى،
ئاندىن تۆۋەن يارنىڭ ئويى.
ئوتى باغرىمدا كويەدۇر،
ئۇستىخانىمدا چوغى.

ئايىمىدۇر، ئايلارىمىدۇر،
ئايغا بۇلۇت دالدامىدۇر.

يار يىراقتىن كەلگىچە،
كوز يېشىم دەريامىدۇر.

مەن بېلىمنى باغلىۋالدىم،
قىل بىلەن ھەم سىم بىلەن.
مەن كېتەرمەن، سەن قالۇرسەن،
ئويدە يالغۇز كىم بىلەن.

سېنى يارىم بىر سۆيۈپ،
كورسەم مەيلى كورگۈلۈك.
ئولۇپ كەتسەم مەيلى ھەم
ھامان بىر كۈن ئولگۈلۈك.

ئېتىمنى قويۇۋەتتىم،
يېڭى چىققان قىياقلارغا.
يار ئوتى مۇنداق بولسا،
چىقىپ كېتەي يىراقلارغا.

مەن دۇتارنى چالىمەن،
تالسىمۇ بىلەلمىسەم.
قويسىلا جانىم كويەردۇر،
ئولتۇرسىلا يۇرەكلىرىم.

ئۇششاك ئالدىدا ئېرىق
سۇ باشلاپ كېلەي دەيمەن.

رەتجىدىگىن سويگەنگە،
كوڭلۇڭنى بىلەي دەيمەن.

ئالتۇنمىكىن بويلىرى،
كۈمۈشمىكىن بويلىرى.
چاينى تۇتسام قاردايلا
ھەجەپ ئىكەن خۇيلىرى.

بۈگۈن كۈنگە چارشەنبە
يارىم كېلەر ئەلۋەتتە.
يارىم كەلسە پات كەلسۇن
مەن قالماي خىجالەتتە.

چىشىڭنى ئۈنچىدىن دەيمۇ،
بويۇڭنى غۇنچىدىن دەيمۇ.
قول سېلىپ چىقىپ كەلسەڭ،
ئانار باغنىڭ گۈلى دەيمۇ.

يارنىڭ ئويلىرى باشتا،
بەلگىسى قارا تاشتا.
ئانچە مەيلىڭ بولمىسا
نىمىشقا ئوينىدىڭ باشتا.

قەنتىم بارغۇ، قەنتىم بار،
يانچۇغۇمدا قەنتىم بار.

يېڭى ياچە يار تۇتتۇم،
ئايرىلماسقا شەرتىم بار.

ئوك يانىمدىن ئۆتسەڭچۇ،
سول يانىمدىن ئۆتسەڭچۇ.
قېشى قارا مۇلايىم،
گۇنايىمدىن ئۆتسەڭچۇ.

ئايىنى - ئايغا قاتايمۇ،
كۈننى - كۈنگە قاتايمۇ؟
يارىم ئوت پىراقىدا
پەنجىرەگدە ياتايمۇ؟

شەمشۇا تەركىمنى ئېيتسام،
سۇ بولۇر جانىم مېنىڭ.
ياندۇرۇپ مەشرەپكە چالسام،
ئورتۇلەر جانىم مېنىڭ.

شەمشۇا گۇلنى كورۇك،
بەلگە سايان قايرىلىدۇ.
بىۋاپا يارنى كورۇك
ئولمەي تىرىك ئايرىلىدۇ.

كويمدۇ جانىم مېنىڭ
يوقتۇر خەۋەرداريڭ سېنىڭ.
رەھمە قىلساڭ ئوتنى ئالغىن،
كويمىسۇن جانىم مېنىڭ.

ئىچىگىڭنىڭ دەستىسى
ئودەك بېشى، كەكلىك قېشى.
يېڭى يار تۇتقان كىشى
كوز ئاشىغى، كوڭۇل خۇشى.

ئىچە دەيدۇ، ئىچە دەيدۇ،
ئىچمىگەنلەر قايدا بار.
ياخشىلار شارابىنى
ئىچسە بەدەنگە پايدا بار.

مەس بولۇپ يوقتۇر ماجالىم،
يار يولەپ ئالسۇن مېنى.
گۇل بولۇپ ئالدىڭدا تۇرسام
بىر كورەلمىدىڭ مېنى.

ئاينى ئاسماندا دىسەم،
ھەر كوچىدا ئاي بار ئىكەن.
يارنى مەن قاۋۇل دىسەم،
ياردىنمۇ قاۋۇل بار ئىكەن

تال كوكەردى، مايسا بولدى،
قول سىلىپ كەلسەڭچۇ يار.
جان چىقار ھالەتكە يەتتى،
ھال سوراپ كەلسەڭچۇ يار.

تال ئۇچى تالغا يېتەمشتى،
بەلگىسى چەندان يىراق.
مەيلىمىز سىزگە چۇشۇپتۇ،
نە قىلاي ئۇچمەس پىراق.

قىل بىلەن تۇككەن تۇگۇشنى،
قول بىلەن بولماس يېشىپ.
ئەپلىشىپ قالغان كوڭۇلنى
تىغ بىلەن بولماس كېسىپ.

مەن ئوتەرمەن بىر كۇنى،
يايرىم يىراقتا بولسىلا.
ئېچىلاۋرمەن غۇنچىدەك
بىرلا قاراپ قويسىلا.

قارىغاش قاۋۇل يىگىت
سايلارغا سالدى باغنى.
بىرنىمۇ سويمەي تۇرۇپ،
يۇرەككە سالدى داغنى.

ئاق تىكەن گۈر - گۈر كۆيەدۇر،
كۆك تىكەنگە چارە يوق.
مەيلى بار ئوتتا كۆيەدۇر،
مەيلى يوققا چارە يوق.

ئالمىنى ئىغاڭلىتاي،
شاپتۇلنى شىلدىرلىتاي،
ئايىغى قاشتاڭ جۇگاننى،
ئوت يېقىپ ئىلداملىتاي.

يار بېشىدا پەرەڭ ياغلىق،
قاش - كۆزى، كۆرۈنمەيدۇ،
يار يېنىمدا ئولتۇرسا
تاڭ ئاتقان بىلىنمەيدۇ.

يارىمنىڭ لىۋەن سۆزى،
ئويناپ تۇرىدۇ كۆزى.
ئايمىكىن، ئاپتاپمىكىن
يارىمنىڭ قىزىل يۈزى.

يارىم كېلىدۇ باققا،
ئىچىم كۆيۈدۇ پاھ - پاھ.
مەس قىلىپ تەتۈر قاراپ
مېنى قىلىدۇ خاپا.

ئالما بەرسەم يەمدىلا،
شاپتۇل بەرسەم يەمدىلا.
ئالمىمۇ، شاپتۇلمۇ يوق
ئاخىر نادامەت يەمدىلا.

يارى دەيدۇ، يارى دەيدۇ،
ياردا يوقتۇر ۋاپا.
ياردىن ئېغىز ئاچماڭلار
قىلىدۇ جانغا جاپا.

ئاينىڭ ئارقىسى خامان،
پۇر - پۇر ئۇچۇدۇ سامان.
يېڭى يارنىڭ ئوتلارى
دوزاق ئوتىدىن يامان.

ئېيتىڭلار مېنى يارغا
چېقىڭلار مېنى يارغا.
ساچىمدىن ئۈچ تال ئېلىپ
ئېسىڭلار مېنى دارغا.

ئۆزى ئاق، قاشى قارا،
كىمنى ئاپتۇ يانىغا.
مەنمۇ تاپتىم ئۆز خىلىمنى
ئوت يېقىلسۇن جانىغا.

يىغلىما ھەسرەت چېكىپ
جانىم تېخى تەندىدۇر.
مەن ئۆزەم كەتكەن بىلەن
كۆڭلۈم ھەمىشەم سەندىدۇر.

يارىمنى كۆرۈرمەنمۇ،
ئاغزىغا سويۇرمەنمۇ.
يېنىدا كىشى بولسا،
دەرت بىلەن ئۆلۈرمەنمۇ.

يارىم ئۆتلىرىڭ يامان،
ئالدىم قولۇمغا تاشنى.
دوست - دۈشمەن ئاراسىدا
ئەمدى كۆرۈڭ ئويناشنى.

شۇندا ئولتۇرۇپ سانارمەن
كىرپىكىمنىڭ سانىنى.
ھېچ كىشىگە سالمىسۇن،
ئاشىق كىشىنىڭ ھالىنى.

غېرىپ، يېتىم بىچارىلەر
تاملارغا قاراپ ياتقىدەك.
چارىسىنىڭ يوقىدىن
كۈندە مىڭ سارغايغىدەك.

دەرتىنمۇ دەرتمەن بىلۇر،
ئاغرىقىنىمۇ تارتقان بىلۇر.
دەرت يۈرەكتە، كۈچ بىلەكتە،
غەمدە سارغايغان بىلۇر.

گۈلى زەپەر بويلۇغۇم
سايلارغا ساپتۇ باغىنى.
ئۆزى يىراققا كېتىپ
يۈرەككە ساپتۇ داغىنى.

كورگىلى كەلسەڭ مەگەر
ئولتۇر قېشىمدا بىر زامان.
بىر زامان ئولتۇرمىساڭ،
پۇشمان قىلۇرسەن ھەر زامان.

ئاستا ـ ئاستا ماڭىسەن،
دەرياغا كوۋرۇك سالىسەن.
بىر قاراپ، ئىككى كۈلۈپ
ئىچىمگە ئوتنى سالىسەن.

تاققا چىقتىم كىيىك ئاتتىم،
بوز كىيىك ئاتالمىدىم.
ئارزۇلاپ تۇتقان يارىمنىڭ
يېنىدا ياتالمىدىم.

ئىشىك ئالدى ئاي بۇلاق،
ئەگىپ ئۆتەلمەس ئارغىماق.
سەن مېنى خىل كورمىسەڭ،
ئەينەك تۇتۇپ شەكلىڭگە باق.

ئاھ ئۇرۇپ قان يىغلىسا كىم
يۈرىگىنى قان تۇتۇر.
ئەقلى بار بولسا پەرىنىڭ،
مېھرىۋاندىن يار تۇتۇر.

ئات مىنىپ، كىمخاپ كىيىپ،
يارىم مېنى كويدۇرگۈدەك.
يۇقۇرى - تۆۋەن بېرىپ،
قىيناپ يۈرۈپ ئۆلتۈرگۈدەك.

هاۋانىڭ تۇتۇقلۇغى،
ئاسماندا ئاينىڭ يوقلۇغى.
بۇ مېنىڭ يالغۇزلۇغۇم،
جېنىم جورامنىڭ يوقلۇغى.

شاپتۇلنىڭ شېخى پەس،
مىۋىسى ئاندىنمۇ پەس.
ياخشىلارغا سوز سالسام،
يەردە قويمايدۇ نەپەس.

چىرىغىڭنى ياندۇرۇپ
قويدۇم موراڭنىڭ بېشىغا،
ياغ قۇيۇپ، پىلىك سالاي،
كويىگۇندۇمنىڭ ئىشقىدا.

بېغىڭغا كىرىپ باقسام
ئەترە گۇل كۇلۇپ تۇرۇر.
مېنى لايىق كورسىسەڭ
سېنى خۇدايىم ئۇرۇر.

قەدرىمنى قىلچە بىلمىدىڭ،
قاراپ تۇرۇپ، قاراپ تۇرۇپ.
ئەددۇڭنى بىر بېرۇرمەن
تام ئارقىدا ماراپ تۇرۇپ.

يار سېنىڭ قەلەندەرىڭ،
بولۇپتىمەن، بولۇپتىمەن.
نەچچە يىللاردىن بېرى
مەن سېنىڭ كويىڭدىمەن.

مەستانە قەلەمقاشلىق،
بوينۇڭدا تۇمار بارمۇ؟
ئەجەپ تولا قارايسەن،
كوزۇڭدە خۇمار بارمۇ؟

ئالتاي باقتىم قويۇڭنى،
بىر كورمىدىم بويۇڭنى.
كورسەتمىسەڭ كورسەتمە،
بورە يىسۇن قويۇڭنى.

قاشىم تارتىدۇ مىنىڭ
قەشقەردىن كىلۇر يارىم.
يارىم ئوزى كەلمىسە
خالتىسى كىلۇر دائىم.

قارا قاش ئولتۇرىسەن،
باغدىكى قىزىل گۇلدەك.
ساڭا ئىچىم كويۇدۇ،
قەپەزدىكى بۇلبۇلدەك.

كوكيار خاڭدىن ئەكەلدۇق،
قالايدىغان كومۇرنى.
يارنى كورمەي ئوتكۇزدۇق
ئونبەش كۇنلۇك ئومۇرنى.

مەس قىلغانمۇ تاماكا،
خەس قىلغانمۇ تاماكا.
چىچىلىپ كەتكەن كوڭۇلنى
يىغىپ ئالغان تاماكا.

تەلۆلەرنىڭ شانىمۇ
دائىم پەرىشان سوزلىمەك.
ئادىتىڭمۇ بۇ سىنىڭ
يوقلا ئىشنى تەگىمەك.

تاقڤا چىقىمىز ئەمدى،
ئىرغاي كىسىمىز ئەمدى.
ياخشى يارنىڭ قوينىدا
ئويناپ ياتىمىز ئەمدى.

ئاتلارنى قويۇپ بەردۇق،
كورۇنگەن قارا تۇزگە.
بارساڭلا سالام دەڭلار،
ئۇز يارىم — قارا كوزگە.

بىغىڭدىكى ئۇيىنىزنىڭ
چورىسىدە بىدە بار.
يۇرىگىمنى يىرىپ باق،
ساڭا كويگەن زىدە بار.

يار بىلەن هاراق ئىچتۇق
جوزىدا، پىيالىدا.
خۇما كوزلۇك يارىمنىڭ
كىم باردۇ خىيالىدا.

ھويلاڭدىكى تاغ تېرەك
خا بولامدۇ، بولمامدۇ.
باغرى قاتتىق تاش يۈرەك
يار بولامدۇ، بولمامدۇ.

ئىشىگىڭدىن ئۆتسەم مەن،
كويۈپ قالدى دىدىڭمۇ؟
ھەپتە ئونكۈن كەلمىسەم،
ئۆلۈپ قالدى دىدىڭمۇ؟

ئاسماندىكى بۇلۇتلار
ياغارمىكىن قار بولۇپ.
ئەجەپمۇ سېغىندىم يار،
بىر كورۈشكە زار بولۇپ.

تاڭ سەھەر ئېرىقتا،
مۇز توڭلاپتۇ ئەينەكتەك.
قاچانغىچە يۈرۈيمىز
كاككۇك بىلەن زەينەپتەك.

قوغۇن، تاۋۇز تېرىدىم،
قاتار ـ قاتار چونىگى.
ھەجەپمۇ يامان ئىكەن،
قارا كوزىنىڭ كويۈگى.

ياز بولسا ئېچىلامدۇ،
ئاق لەيلى، قىزىل لەيلى.
يار سويەمدۇ، سويمەمدۇ،
يارنىڭ ئۆزىنىڭ مەيلى.

سارغىيىپ ئۆسكەن دەرەخنىڭ
سايىسى بولماس ئىكەن.
يار ئۈچۈن كويگەن يۈرەكنىڭ
دارىسى بولماس ئىكەن.

سېنىڭ ئىشقىڭدا جانانىم،
يۈرەگىم قىپ - قىزىل قاندۇر.
مۇھەببەت ئوتىدا كويگەن
كوڭۈل ھەردەم پەرىشاندۇر.

كاككۇكلار سايراپ ئوتەر
بىپايان تاغلار كېزىپ.
بىز ئىككىمىلەن دوست بولايلى
سەن مۇساپىر، مەن غېرىپ.

دەردىم بارۇ - دەردىم بار،
باشىمدىكى ساچىمدەك.
دەرت تارتماي ئولۇپ كەتسەم،
ھاۋادىكى لاچىندەك.

كەندىر توۋىدە كەكلىك،
مەن يارىم بىلەن ئەپلىك.
ئۆك يېنىدا ساچى بار،
تولغاپ سويگىلى ئەپلىك.

قاش - كىرپىك ئاراسىدا،
كوزلىرىڭگە كويدۇم مەن.
بوينۇڭغا گىرە سالىپ،
لەۋلىرىڭگە سۇيدۇم مەن.

تاغلار باشى تۇمانسىز
كويۇپ كەتمەك تۇيماي سىز.
بىزنى يارغا قوشمىغان
دۇشمەن دىگەن ئىمانسىز.

يارىم بەرگەن ئالمىنى
قولغا ئېلىپ يەپتىمەن.
كوڭۇل بەرمىگەن يارنى
كوڭۇل بەردى دەپتىمەن.

يارىم بەرگەن بەش ئالما
بەشىلىسى قوينۇمدا.
ئۇخلاپ چوچۇپ ئويغانسام
يارنىڭ قولى بوينۇمدا.

كوڭلۇم چۈشتى كوڭلۈڭگە
كىردىم سېنىڭ كەينىڭگە.
ساق باشىم ساراڭ بولدى
يارىم سېنىڭ دەردىڭدە.

يار بىلەن ئوينايلى دەپ،
سۇندى مېنىڭ نازۇك قولۇم.
تاڭمىسام يار ياغلىغىدا
ھىچ ساقايمايدۇ قولۇم.

قارا غوللۇق غاڭزىنىڭ
سېسىق ئىكەن زۇيزىسى.
بۇ جاھاندا بارمىكىن،
بىزنىڭ يارنىڭ جورىسى.

لەيلەپ ئۇچۇدۇ قارلار،
قارىمايدىغۇ يارلار.
قارىمىسا قارىماس،
ئەسلى بىۋاپا يارلار.

لاچىنلار سوقۇپ يەيدۇ
قانىتى ئالا غازنى.
يارغىنەم دەپ تۇتتۇڭمۇ،
چوقىسى دوقا تازنى.

لەپ ـ لەپ قىلىدۇ كۆڭلۈم،
يار قېشىغا بارسام دەپ.
يار قېشىدا قانغىچە
ئويناپ، كۈلۈپ ئالسام دەپ.

ئېشك ئالدى ئاق ئالما،
ئاق ئالمىغا تاش ئاتما.
ئۆزۈڭنىڭ يارى بولمىسا
ئۆزگە يارغا قاش ئاتما.

ئىشىگىڭدىن ئۆتتۈممەن،
تەمبۇرنى جاراڭلىتىپ.
چىقمايسەن جېنىم يارىم،
جالانى پولاڭلىتىپ.

هاۋانىڭ تۇمانىدىن،
باشىم ئايلىنىپ كەتتى.
ئىستەڭلار، سورىماڭلار،
يار مەندىن ئايرىلىپ كەتتى.

غانجۇغامدا ئاغامچا،
سالمىنى سالاي دەيمەن.
يارغا بەرگەن كۆڭلۈمنى
ياندۇرۇپ ئالاي دەيمەن.

كېچىلەپ تامنى تېشىپ،
يالاڭ ئاياق سۇنى كېچىپ.
كەلمىدۇقمۇ سىلىنى دەپ،
بۇرۇنقى يارلاردىن كېچىپ.

قاپ - قارادۇر قاشلىرىڭ،
يەلپۈنەمدۇ چاچلىرىڭ.
ساڭا نىمە دەرت كەلدى،
توكۇلىدۇ ياشلىرىڭ.

ئالما چېچىكى باغدا،
يۇلغۇن چېچىكى سايدا.
قىز قاچار، يىگىت قوغلار،
جىگدە پۇرىغان چاغدا.

ئالما گۈلى گۈل بولامدۇ،
قىزىرىپ تۇرغان بىلەن.
كىشىنىڭ يارى يار بولامدۇ
ئىرجىيىپ ① تۇرغان بىلەن.

كۆتەرمەنمۇ - كۆتەرمەنمۇ،
شۇنچىمۇ كۆتەرمەنمۇ.
كويۇپ قالغان يارىمنى
سويەلمەي ئۆتەرمەنمۇ؟

---

① ئىرجىيىپ — ھىجىيىپ.

ئارقىدىكى كاۋىنى
ئېلىپ قويدۇم باراڭغا.
ئەگەشمەيمەن پەندىيات
كوڭۈل دىگەن ساراڭغا.

كىچىككىنە باغىم بار،
كوممە قوناق تېرىقلىق.
چىرايىمدىن كەتمەيدۇ،
پىراقىڭدا سېرىقلىق.

يارىشىپتۇ ئەجەپمۇ،
ئەتلەس كوينەك ئۇچاڭغا.
قاچانغىچە كېلىمەن،
دىۋانىدەك كوچاڭغا.

غەزەل بىلەن كوچىدىن
ئۆتۈپ كەتتى ياش باللار.
خەۋەر ئالاي دىمەيدۇ،
باغرى قاتتىق تاش باللار.

ئېرىقنى ئويۇپ قويدۇم،
ئەمدى سۇ تولۇپ ئاقسۇن.
يارغا ـ يار كېرەك بولسا،
يارمۇ بىر كېلىپ باقسۇن.

باغدا ئوسكەن لەيلى مەن،
تاغدا ئوسكەن لەيلى مەن.
بىر قۇچاقلاپ يارىمنى،
ئۆلۆپ كەتسەم مەيلى مەن.

دۇتارنى ئېلىپ قويدۇم،
چالاي دېسەم تارىم يوق.
ئۆتەرمەنمۇ دۇنيادىن
ئۆزەم يالغۇز، يارىم يوق.

چېچىمنى تولا دەيدۇ،
دەردىم تولا چېچىمدىن.
سەن قىلغان ۋاپاسىزلىق،
زادى چىقماس ئېچىمدىن.

غازاڭلار لەپ - لەپ چۈشۈر
باراڭلاردا ئۆزۈم يوق.
بايىنىڭ ئوغلى كەلمىسۇن،
قارايدىغان كوزۇم يوق.

ئاق ئايدىڭدا چىقسۇن دەپ
سالام يوللىغان يارىم.
مەن چىقسام ئۆزى چىقماي،
كۆندە گوللىغان يارىم.

كەپتىرىم كورۈنمەيدۇ،
كەپتەرۋاز تۇتۇۋالدى.
غۇنچە بويلۇق قاراكوز
كوڭلۇمنى ئۇتۇۋالدى.

ئەتىگەندە ئويغانسام
چاي قايناپدۇ چەينەكتە.
هالى چوك يار ئوزىنى
كورۇپ قويسۇن ئەينەكتە.

كىچىككىنە يىمىشىم،
تاتلىققىنا يىمىشىم.
ئەمدى تاپتىم ياخشىنى،
يامان بىلەن نىمىشىم.

يىراق يەردىن قورقمايمەن،
شامال يەتمەس ئېتىم بار.
بىزنىڭ يارغا ئۇچ بۇرجەك
قاتلاپ قويغان خېتىم بار.

تالاغا چىقىپ باققىن،
سالقىن بىر شامال بارمۇ؟
دەردىڭدە يۇرەك كويدى،
بۇنىڭغا ئامال بارمۇ؟

توقاچ ياقسام تونۇرغا
ئورلەپ چىقتى هۇپپىدە.
ئامرىغىمنى چاي بىلەن
يۇتۇۋەتسەم گۇپپىدە.

دوتارىڭنى چالساڭچۇ،
يېڭى چىققان پەدىگە.
ۋاپا قىلۇر دەپتىمەن،
قارا يۈزنى ۋەدىگە.

سۇنىمۇ ئېچىپ قويدۇم
هويلىدىكى ئۈزۈمگە.
ماقۇل دېگىن چىرايلىق،
ئۇنداق قىلماي سوزۇمگە.

ئەجەپ يۇمشاق يەر ئىكەن،
قوغۇن - قاپاق تەرگىدەك.
بىزنىڭ يارنى ئانىسى
باشقا ئەرگە بەرگىدەك.

چەينەككە چاي سېلىپ،
چېپىشنى قايناتاي يارىم.
ئىشىك ئالدىڭدىن يار تۇتۇپ،
ئىچىشنى قايناتاي يارىم.

ھويلىغا قاپاق تېرىپ،
قاپاق باراڭلىق قىلدىلا.
يار ئۈستىگە يار تۇتۇپ،
ئەجەپ ساراڭلىق قىلدىلا.

بىگۇپالىقنى سەن قىلىپسەن،
مېنى قىلمايدۇ دىمە.
ھەممە كويدا سەن يۈرۈپسەن،
مېنى تۇيمايدۇ دىمە.

باغراش تېغى باغرىدا،
خويما بوپتۇ ئالمىلار.
ئالمىدەك يارى تۇرۇپ،
يامانىنى سويگەن لالمىلار.

ئويۇڭنىڭ ئارقىسى شورلۇق،
پۇتۇڭنىڭ پاتقىنى ـ پاتقان.
يامان يارغا يولۇقساڭ
بېشىڭنىڭ قاتقىنى ـ قاتقان.

ئىگىز تۈگمەنگە نو قويدۇم
پەس تۈگمەنگە گۈلدۈرمە.
قانچە دەرت ـ ئەلەم تارتساڭ
دوشمىنىڭگە بىلدۈرمە.

يارنىڭ بېغىغا كىرسەم،
ئالما تۇگمىدەك بوپتۇ.
كىچىككىنە يارىم بار،
قايرىپ سويگىدەك بوپتۇ.

ئاستىدا تاي بولمىسا،
باغراش دىگەن قانچە يىراق.
ئەقلى - ھوشى بولمىسا،
ئايدەك جۇگان ئىتقا يالاق.

غانجۇغامدا ئاغامچا
سالدىم سالمىنى ئاتقا.
سەن مېنى دىسەڭ يارىم،
كوڭۇل بەرمىگىن ياتقا.

مەن سېرىق، نىمجان سېرىق،
سارغايغىنىمنى كىم بىلىۇر.
سارغىيىپ ئىشىكتە تۇرسام،
مېھرىۋان يارىم كېلىۇر.

سۇ بولسا سۇزۇك بولسا،
ئېرىقتا ئېقىن بولسا.
ئاشىق بىلەن مەشۇقلار
تام خوشنا، يېقىن بولسا.

مېنىڭ دەردىمنى سەن تارتقان،
سېنىڭ دەردىڭنى مەن تارتقان.
كېچىلەر تالى مەجنۇندەك،
بېلىڭگە چىرمىشىپ ياتقان.

قارا قاش بولغان بىلەن،
كەلمەيدۇ قېشىمغا مېنىڭ.
بۇ مالامەت تاغلىرى
سىرىلدى بېشىمغا مېنىڭ.

دەردى بار بوستان تېرەكتىن،
چول باياۋان ياخشىراق.
قەدرى بىلمەس ئادىمىدىن،
بىلسە هايۋان ياخشىراق.

يېنىمدا پۇل ئۈزۈلگەندە
باراتىنىڭ ئايىمى كەلدى.
يار قاچتى، بۇ باشىمغا
جۇدالىق ۋايىمى كەلدى.

مېنى موللا يىگىت دەيدۇ،
مېنىڭ موللىلىغىم ياخشى.
سېنىڭدەك بىۋاپا ياردىن،
مېنىڭ يالغۇزلۇغۇم ياخشى.

ئۆزى ئاق، كوڭلى قارا،
خويما ئەلەم قىلدىڭ ماڭا.
قىلغىنىڭ كوڭلۈڭدە تۇرسۇن،
مەنمۇ قىلغايمەن ساڭا.

چېچەكنى ئۈزۈن دەمسەن،
ئۈچىدا پوپۈگى بار.
مەنمۇ ئەمدى بارمايمەن،
قوساقنىڭ كوپۈگى بار.

ياغلىغىم سەككىز تالا،
توتى ئالا، توتى قارا.
سەككىز ئاي ئوتۇڭدا كويسەم،
بىلمىدىڭ كوڭلى قارا.

يارىم بىلەن مەن باردىم،
باغدىن گۈل ئۈزۈپ ياندىم.
يارىم ئۇندا يار تۇتسا،
مەن ئۈمۈت ئۈزۈپ ياندىم.

ئاسمانلار ئالاڭلاپتۇ،
يۇلتۇزلار شالاڭلاپتۇ.
مەن يارغا نىمە قىلغان،
يار مەندىن يامانلاپتۇ.

دەردىم تولا ئېيتايمۇ،
ھالىم تولا ئېيتايمۇ.
ئىچىمدىكى دەردىمنى
يارىم ساڭا ئېيتايمۇ.

باققا كىرمەك كىشى بار،
گۈلنى ئۈزمەك ئىشى بار.
ئىككىمىز ئاراسىدا
بىرلا دۈشمەن كىشى بار.

سايە بەرمەيدۇ دەرەخ،
شاخى سۇنغاندىن كېيىن.
چىللىسا كەلمەيدۇ يار،
كوڭلى قالغاندىن كېيىن.

ئاسمانغا چىقاي دەمسەن،
بۇلۇتقا مىنەي دەمسەن.
ئۆزى كەلمىگەن يارنى
چىللاپ كەلتۈرەلەمسەن؟

ئالمىدىن رەڭلىك ئىدىم،
رەڭگىمنى سارغايتتى پىراق.
ئىندىمەك يېنىڭدا مەن،
ئىندىمىسەك كەتتىم يىراق.

باغچىلارغا سۇ كىرىپتۇ
مۇز قىلىپ تېپىلغىدەك.
ياردىن بىر گەپ ئىشىتتىم
يۈرىگىم يېرىلغىدەك.

كوزۇڭ بىلەن كوردۇڭمۇ،
قولىغىڭ ئاڭلىغان يالغان.
نىمانچىلا رەنجىيسەن،
مەن ساڭا نىمە قىلغان.

يارغىدەكمۇ ئەمەسمەن،
يارالغىدەكمۇ ئەمەسمەن.
يارىنىڭ سېسىق گېپىدە
چىدالغىدەك ئەمەسمەن.

ئاللا يارىم بۇ يايلاقتا
ئەجەپ يايلايسەن.
ئوزەڭ ئويناپ، ئوزەڭ كۇلۇپ
كىمگەلاي ـ لايسەن①.

ئىگىز تاققا چىققاندا،
قولىڭىزنى مەن تارتقان.
بار ئويۇننى سىز ئويناپ،
دەردىڭىزنى مەن تارتقان.

① لايلاش — قىيداش مەنىسىدە.

ئاتنى مىندىم ئالدىمچە،
ئېلىپ ئۇردى يانىمچە.
يېڭى يارچە يار تۇتسام،
ئويناتمىدى مەيلىمچە.

چوڭ چىراقنى قالدۇرۇپ،
كىچىك چىراقنى ياندۇرۇپ.
يارغا مەن نىمە قىلغان،
كېچىسى يول ماڭدۇرۇپ.

كەتسەڭ كېتىۋەر يارىم،
سەندىن نىمە پەرۋايىم.
سەن تاشلاپ كېتەر بولساڭ،
ھەر جايدا مېنىڭ يارىم.

شىلدىر - شىلدىر قومۇشقا،
شەبنەم چۈشتى نىمىشقا.
قەدىر بىلمەس نادانغا،
كوڭلۇم چۈشتى نىمىشقا.

يېڭى ئايدەك كورۇنۇپ،
غايىپ بولارنى بىلمىدىم.
ئالتە كۈن مېھمان بولۇپ،
تاشلاپ كېتەرنى بىلمىدىم.

باغ ھويلاڭغا باغچاڭمەن،
پىشايۋانغا زىلچاڭمەن.
بىلسەڭ يارىم سەھەردە،
پۇرايدىغان غۇنچەڭ مەن.

كەت دىسەڭ مەيلى كېتەرمەن،
ئىزدىسەڭ كەلمەمدىمەن.
ئاھ سىنىڭ قىلغان خۇيۇڭغا
مەن تىرىك ئۆلمەمدىمەن.

چىرىغىڭنىڭ كويگىنىدىن
كويمىگىنى ياخشىراق.
بىۋاپانىڭ سويگىنىدىن
سويمىگىنى ياخشىراق.

شاتىۋا گۇللۇك نىمە،
باھاسى يوق بەش تەڭگە.
يارىم دەپ يۇرۇپتىمەن،
ئىتتىرىۋەتتى ئۇستەڭگە.

كەتتى دەپ كوڭلۇڭنى بۇزما،
كوڭلى سەككىز يارىغا.
نىمە دەپ بەردىم كوڭۇلنى
ۋەدىسى يالغانىغا.

ئاق ئالمىنى تەرمەيمەن،
ئېتىگىمنى لاي قىلىپ.
بىۋاپانى سويمەيمەن
ياش ئۆمرۈمنى زاي قىلىپ.

مولىنى نەدىن بىلۈرسىز،
دەستىر①دە قەلىمى.
بىۋاپانىڭ دەردى يامان
تۈگىمەيدۈ ئەلىمى.

باغ ئىكەن، سۈ يوق ئىكەن،
سارغىيىپ قاپتۇ تېرەك.
بىۋاپانىڭ دەردىدە
ئۆرنىدا تۇرماس يۈرەك.

چىننىنى بەرمەك نادانغا،
چېكىپ ئويناپ سۇندۇرۇر.
بىۋاپا مەستۇرىخان
قاچان كوڭۇلنى تىندۇرۇر.

بىۋاپا بۇگۈن باردۇر،
تاڭلا ئۇنۇتقاي يارىنى.
ئادىمى ھەرگىز ئۇنۇتماس،
بىرلا سويگەن يارىنى.

① دەستەر — سەللە.

چاكاندائگنى سوقۇپ سالساڭ،
قازاندا چاي بولماسمۇ.
سىڭگدەك بىۋاپا يارغا،
ئەقىدەم زايى بولماسمۇ؟

بىۋاپا كەتتى يىراققا،
ئوتى مەندىن كەتمىدى.
ئاھ ئۇرۇپ، قان يىغلىسام،
ھالىمغا ئانچە يەتمىدى.

گۈلەمشۋا گۈلنى كورۈڭ،
بەرگى سايان قايرىلىدۇ.
بىۋاپا يارنى كورۈڭ
ئولمەي تىرىك ئايرىلىدۇ.

ئوينايدۇ يەي ئوينايدۇ،
ئەگىم يولدا ئوينايدۇ.
راست گېپىنى ئېيتمايدۇ،
شىردىن جاننى قىينايدۇ.

كىردىلە شەرنىڭ يولىغا،
ھىچقاچان باقماەدىلا.
سالدىلا دوزاق ئوتىغا،
ئۆۋالىدىن قوقمادىلا.

كەچمىگەن دەريانى كەچتىم،
ئولمىدىم سۇغا ئېقىپ.
ئەمدى كوڭلۇڭ تىندىمۇ،
يۇرىگىمگە ئوت يېقىپ.

قاپ - قارا بوران كېلىپ،
توزۇتتى گۇلنىڭ بەرگىنى.
كىمگە ئېيتىپ كىمگە يىغلاي،
بىۋاپا يار دەردىنى.

هاۋادا بۇلۇت كوڭلۇم،
ياردىن نائۇمىت كوڭلۇم.
يار باقمىغىدەك ئەمدى،
سەن يارنى ئۇنۇت كوڭلۇم.

☆

بوگۇن ئايغا ئالتە دەيدۇ،
سانىسام يەتتى.
بىۋاپاغا ئاشنا بولسام،
تاشلىدى، كەتتى.

مېنى تاشلاپ كەتكىنىنى
ئۇنۇتمىغايمەن.

ئەمدى كەلسە قاشىمغا
يولاتمىغايمەن.

يولاتمايمەن قاشىمغا
مۆكۈنۈپ قالسۇن.
ئارپا، بۇغداي سامىنىدەك،
سارغىيىپ قالسۇن.

بارۇرمەن دەپ تۇرۇرمەن،
يالغاندىن ئېيتقان.
بارار، تۇرار يوللىرىغا
ئازغان تېرىتقان.

تال دەپتىمەن، تال دەپتىمەن،
تېرەك ئىكەنسىز.
ئۇشلاپ① قويغان ئۈن دەپتىمەن،
كېپەك ئىكەنسىز.

تەقدىرئاللا، سوبھانئاللا
تاغنى ياراتتى.
تاغ ئاراسى قاراڭغۇ دەپ،
ئاينى ياراتتى.

① ئۇشلاپ — تاسقاپ.

ئاي ئالدىمدا، كۆن كەينىمدە،
ھەسرەت ئىچىمدە.
چىقماس ئوتنى ماڭا سالدىڭ،
دەردىم ئىچىمدە.

ھەي - ھەي پەلەك سالدىڭ مېنى،
جەۋرى - جاپاغا.
ئىچ - ئىچىمدىن يىغلاپتىمەن
سەن بىۋاپاغا.

قانداق قىلاي بېشىم قاتتى،
يارىم كەتكىدەك.
ئالتاي يازدىن ئەگەشكىنىم
زايا كەتكىدەك.

قانداق قىلاي، نىچۈك قىلاي،
بو ھەيرانلىقنى.
پىشانەمگە پۈتۈلگەن ئۇ
سەرگەردانلىقنى.

ئاي دەيدىكەن، كۆن دەيدىكەن،
چاقى پەلەكتە.
ۋاپاسى يوق شۇ يارىمنىڭ
كوڭلى بولەكتە.

ئەتىگەندە كۆن قىزىلى
سايىنى تالىشۇر.
ئىككى ياخشى بىربولغاندا،
خويمۇ يارىشۇر.

قانداق كىشى كىتەرىكىن،
يارىنى تاشلاپ.
مەيلى بولسا ئېلىپ كېتەر،
ئويىگە باشلاپ.

ناماز دىگەر - شام ئارىلاپ،
گۈل باغدا ياتسام.
چولام تەگسە يار قاشىغا،
بارۇرمەن ئاخشام.

☆

كىچىككىنە بالىخاندا،
ئىككىمىز بارتۇق.
قىلىماس ئىشنى قىلىپ قويۇپ،
دەردىنى تارتتۇق.

بىزلەر يۈرگەن ئىگىز تاغلار
باغىراشىنىڭ تاغى.

قوللىرىدا ئەڭگۈشتەرى
تىللادىن باغى.

☆

ئاللا يايرىم بۇ يايلاقنى
قانداق يايلايسەن.
ئۆزەڭ كىچىك، ئاشىغىڭ چوڭ،
قانداق ئوينايسەن.

ياندا بۇلاق قاينىغاندەك،
يايرىمنىڭ كوزى.
شېكەر، ناۋات چاينىغاندەك،
سوزلىگەن سوزى.

قەن - ناۋات ئاغزىڭدىدۇر،
شېكەر لېۋىڭدە.
سېرىق زەپەر قات ئېچىلار،
باسقان ئىزىڭدە.

ئاتلا ئورۇق، يوللار يىراق،
كەلگىنىم شۇدۇر.
ئاشىقلىقتا مۇرادىمغا،
يەتكىنىم شۇدۇر.

ئېگىز ـ ئېگىز تۆۋە① بولسا،
قاراپ ياتقىلى.
كىچىككىنە خەنجەر بولسا،
يۈرەك يارغىلى.

قانداق قىلاي نە ئىلاجىم،
كېتىپ قالسىلا.
سېلىپ كويۈك ئوتىغا،
تاشلاپ ماڭسىلا؟

كېتەرىڭنى بىلەر بولسام،
يولدا تۇرۇردۇم.
يىغلاپ ـ يىغلاپ قالغىنىمدىن
بىرگە بارۇردۇم.

كېتەرىڭنى بىلەر بولسام،
ئۇزاتماسىدىم.
كەتمەن ئېلىپ يوللىرىڭنى
تۈزەتمەسىدىم.

يالغۇزۇم يالغۇز ياغاچنىڭ،
ياندا تۇرۇرمۇسىز؟

① تۆۋە ـــ ئۆگزە مەنىسىدە.

شۇ تىكەننىڭ دەردىنى،
بىر گۈل ئۈچۈن تارتۇرمۇسىز؟

ۋاپايىڭ بارمۇ دەپ
چەندان يۈگۈردۈم.
ۋاپايىڭ يوق ئىكەن،
مىڭ - مىڭ ئوكۈندۈم.

كىلەرمۇ دەپ تاما قىلما،
كەتكىنىم شۇدۇر.
ئاشىق ئويناپ مۇرادىمغا
يەتكىنىم شۇدۇر.

كىڭەش بىلەن ئىچمەيتىمەن،
كۈچلۈك هاراقنى.
تۈڭلۈك بىلەن چۈشمەن دەپ،
يىدىم تاياقنى.

☆

ئىگىز - ئىگىز كورۈنگەنلەر
كارىز داراخى.
بىزنىڭ يارنى كورسەتمىگەن
يولنىڭ يىراقى.

قەغەز بىلەن گۈل ياسىدىم،
سىيا بىلەن سوز.
ئالتۇن بىلەن ئۈزۈك ئەتتىم،
لەئەل بىلەن كوز.

ئالتۇن بىلەن ئەتكەن ئۈزۈك،
بىلەكىڭىزدە.
كاككۇك بولۇپ سايرىۋالاي،
تېرەكىڭىزدە.
بېلىق بولۇپ ئوينىۋالاي،
يۈرەكىڭىزدە.

هاۋاسىكىن، بولۇتمىكىن،
يامغۇر تامچىلۇر.
يارنىڭ قوينى بەهىش ئىكەن،
كوڭلۈم ئاچىلۇر.

☆

ئالتۇن پىچاق، كۈمۈش پىچاق،
بىلىسەم ئوتمەس.
پىراقىنىكى يارنىڭ ئوتى،
سۇ قويسام ئوچمەس.

دەردىڭ بىلەن پىراقىڭدا
ئولگىدەك بولدۇم.
شۇ ھالەتتە بولساڭ يارىم،
سويگىدەك بولدۇم.

ئاللا يارىم سەن كېۋەز بول،
مەن يۆگەي بولاي.
ئىرمالىشىپ، چىرمالىشىپ
شاخىڭغا قوناي.

ئاتامىكىن، ئانامىكىن،
كاڭشاڭدا ياتقان.
كوزى قارا، يۈزى سۈزۈك
جاننى قاخشاتقان.

ئىگىز يەرگە دالان سالسام
ئاراشتا قالدى.
ئونبەش ياشتا سويگەن يارلار
تالاشتا قالدى.

ئىگىز يەرگە چىقما يارىم
كورۇشتى دەيدۇ.
تال بويۇڭنى ئەگمە يارىم
سۇيۇشتى دەيدۇ.

ئاتام مېنى، ئانام مېنى
بالام دىمىسۇن.
شۇ كويلارغا خۇدا ساپتۇ،
پۇشمان يىمىسۇن.

بارغانلاردىن يانغانلاردىن
سېنى سورايمۇ؟
سېنىڭ ھالىڭ نە كەچتى دەپ
ئۇزەم بارايمۇ؟

يىراق بولۇپ، يېقىن بولۇپ،
داۋانى يوقتۇر.
مەن يارىمنى كورۇپ ئولسەم
ئارمانىم يوقتۇر.

ئاتىم بولسا، ئاتىم بولسا،
ئالا (ئا) تىم بولسا؛
مەن يارىمنى سېغىنغاندا
قاناتىم بولسا.

يارىم بولساڭ سەھەر كەلگىن
قورقماي ئولۇمدىن.
مەيلىڭ بولسا ئالغاچ كەلگىن
جۇخۇار گۇلىڭدىن.

ئانارخاننىڭ ئۆزى ئوبدان،
ئانىسى يامان.
ئەتە - ئاخشام باراي دىسەم
ۋەدىسى يالغان.

كويگەنىمنى بىلمەي يارىم
بىخەۋەر ياتۇر.
دەرت ئاغرىغى يۈرەكتىندۇر،
ئۇنى كىم تاپۇر.

مىنگەن ئېتىم چىلان تورۇق،
قېيىندىن ئىگەر.
يىراقتىكى يارنىڭ ئوتى
يۈرەككە تېگەر.

☆

سىم - سىم ئارىلاپ يامغۇر ياغدى
تاغلارنى بويلاپ.
كورەر كوزۇم كورمەس بولدى،
يولۇڭغا قاراپ.

يار يولغا ئاتلانىپتۇ
مىنگەنى دۇلدۇل.
قاچار①لارى قىزىل ئالما،
ساچلىرى سۇمبۇل.

ئىسمە بولۇر جىنىم خىنىم،
يىنىمغا كەلسەڭ.
چاڭقاپ تۇرغان يۈرەگىمگە
ئۇسسىلىق بەرسەڭ.

☆

ھەر يەرگە بارساڭ مېنى ئۇنۇتما،
يىغلار كوزۇڭدىن ياشنى قۇرۇتما.

يارىمنى كورۇپ مەستانە بولدۇم،
ئەقلى ھۇشۇمدىن بىگانە بولدۇم.

يارىم ئىشىگگە قونغىلى كەلدىم،
مەيلىڭ بارمۇ دەپ سورىغىلى كەلدىم.

---

①قاچار — مەڭزى.

يارنىڭ بېغىدا ئالما پىشىپتۇ،
بەرگى ئۈزۈلۈپ يەرگە چۈشۈپتۇ.

نازىگۈل ھەققىدە

ئالەمدە يوقتۇر ئوزلىرى،
بەكمۇ شىرىن سوزلىرى.
كوڭلۈمنى ئالغان ئوزلىرى،
ئالسام سىنى ئەي نازىگۈل.

كىردىم ئىشىككە مەن غېرىپ،
ئىككى كوزۈمگە ياش ئېلىپ.
ئىشىق ئوتى جانغا سېلىپ،
ئالسام سىنى ئەي نازىگۈل.

كېچىسى ھوقۇش بولۇپ،
كۈندۈزى بىھۇش بولۇپ.
سەن كېيىك، مەن قۇش بولۇپ،
ئالسام سىنى ئەي نازىگۈل.

دەردىم تولا يارىم مېنىڭ،
يەتسۇن ساڭا زارىم مېنىڭ.
بىر كۈن يېتەر ئاھىم مېنىڭ،
ئالسام سىنى ئەي نازىگۈل.

دەردىم تولا كويدۇم ساڭا،
بىركۈن خەۋەر بەرگىن ماڭا.
جېنىم پىدا بولسۇن ساڭا،
ئالسام سېنى ئەي نازىگۈل.

زەيتۇنخان ھەققىدە

چىقىۋالدىڭ تېرەككە،
ئوتنى ياقتىڭ يۈرەككە.
كوڭلۇم ھەرگىز بارمايدۇ،
سەندىن گۈلۇم بولەككە،
ۋاي جېنىم زەيتۇنخان.

زەيتۇنخاننىڭ قولىدا
ئالتۇن بىلەن كۈمۈش بار.
ئەتكەن ئاشلىرى تاتلىق
قولىرىدا چومۇش بار.
ئاھ جېنىم زەيتۇنخان.

ئەنجان دوپپام بار دەيسەن،
كىيمەيدىغان نېمەڭگە.
ئاخشام بولسا چىللايسەن
چىقمايدىغان نېمەڭگە.
ۋاي جېنىم زەيتۇنخان.

ئۇ كوچىدا سەن بولساڭ،
بۇ كوچىدا مەن بولاي.
ئانار گۈلى سەن بولساڭ
يوپۇرمىغى مەن بولاي.
ئاھ جېنىم زەيتۇنىخان.

ئالما بەردىم قولۇڭغا،
كويۇپ قالدىم بويۇڭغا.
بىر نەچچە زامان بولدى،
قاراپ قالدىم يولۇڭغا.
ئاھ جېنىم زەيتۇنىخان.

سېنىڭغۇ مەن سېنىڭ مەن،
خەجلىسەڭ مەن پۇلۇڭمەن.
سېنىڭ بولماي كىمنىڭ مەن،
ئىشلەتسەڭ بىر قۇلۇڭ مەن.
ئومىغىم زەيتۇنىخان.

قۇمۇل يولى قومۇشلۇق،
قازان - قومۇش يۇيۇغلۇق.
بۇ جاھاندا بارمىكىن
زەيتۇنەمدەك بىر ئوغلۇق.
ئامرىغىم زەيتۇنىخان.

باسما كوينەكلىك جۇگان

باغدا بىر گۇل بار ئىدى،
ئالتۇن باھالىق گۇل ئىدى.
تۇگمىسى ئېچىلمىغان
يارىمغا لايىق گۇل ئىدى.

يۇرىكىم سەكپارىسى
باسما كوينەكلىك جۇگان.
ئەجەپ يامان دەردى بار،
شايە كوينەكلىك جۇگان.

سىز يارىم يامانلىماڭ،
ياخشى - يامانىنى كىم بىلۇر.
ئىككى ياخشى بىر بولۇپ،
ساينى تېرىسا گۇل بولۇر.

قارا كوز

يۇرتىڭىزغا ماڭغىچە،
ئۇتنى ئېلىڭ قاراكوز.
ئۇتنى ئالماي ماڭغىچە
جاننى ئېلىڭ قاراكوز.

مەن مۇساپىر غېرىپتا
قاراپ تۇرىمەن قاراكۆز.
بىرنى سويۇپ قويسىڭىز
ساۋاپ بولۇر قاراكۆز.

ئالملىق باققا كىرىپ،
ئالما ئاتقان قارا كۆز.
تال چىۋىقتەك ئىگىلىپ،
قاشنى ئاتقان قاراكۆز.

ئاتاڭ قىچقاردىمۇ كەكلىك

ئاتاڭ قىچقاردىمۇ كەكلىك،
ئاناڭ قىچقاردىمۇ كەكلىك.
قەپەزنىڭ قەدرىنى بىلمەي،
ئۇچۇپ كەتكەن نادان كەكلىك.

ئۇچۇپ ھاۋاغا چىققاندا،
لىچىن سوقسۇن سىنى كەكلىك.
يىنىپ دەرياغا چۈشكەندە،
لەھەڭ يۇتسۇن سىنى كەكلىك.

مەشرەپ بېيىتلىرى

يار سەنەم

سىڭلىم ـ سىڭلىم ساچىڭىز يەرگە تېگەر يار سەنەم
قىز بويىغا يەتكەندە ئەرگە تېگەر يار سەنەم.

سىڭلىم ـ سىڭلىم تويۇڭنى بويلاپ چۈشتۈم يار سەنەم
يىڭنە پاتماس تۈڭلۈكتىن يەڭدەپ چۈشتۈم يار سەنەم.

ئاپتۇۋىغا سۇ قۇيسام ئىللىمايدۇ يار سەنەم،
قىزنىڭ مەيلى بار ئۈچۈن يىغلىمايدۇ يار سەنەم.

يىغلىما قىز، يىغلىما، تويۇڭ بولدى يار سەنەم
ئالتۇن بىلەن بوسۇغاڭ ئۆيۈڭ بولدى يار سەنەم.

غاز بالىسى، غاز بالىسى، غاز بالىسى يار سەنەم،
ئۇت تەككەندەك چىقىرايدۇ قىز ئانىسى يار سەنەم.

يۇسۇپ بىلەن زىلەيخا قېرىدىلا يار سەنەم.
ئاشىق ئوتىنى ئالەمگە تېرىدىلا يار سەنەم.

يۇسۇپ بىلەن زىلەيخا بولسا كىشى يار سەنەم،
ئاشىق ئوتىنى ئۆلاردىن سورىسا كىشى يار سەنەم.

ئاپپاق ـ ئاپپاق توشقانلار سايدا تولا يار سەنەم،
قىز ئالمىغان يىگىتلەر تويدا تولا يار سەنەم.

قىزىل ـ قىزىل پىيازنىڭ پوستى تولا يار سەنەم،
ئويلەنمىگەن يىگىتنىڭ دوستى تولا يار سەنەم.

قارا ـ قارا قاغىلار خاماندادۇر يار سەنەم
قىز ئالمىغان يىگىتلەر ئارماندادۇر يار سەنەم.

تاغنى تۇمان، چاڭ بېسىپتۇ قار كېلەدۇر يار سەنەم
بەرگى غازاڭ تونىنى كىيىپ يار كېلەدۇر يار سەنەم.

ئېلىپ بويلۇق ئاي سەنەم، ئاتىڭ نەدۇر يار سەنەم،
ئاتلىرىڭىزنى بىلمەيمەن زاتىڭ نەدۇر يار سەنەم.

نەدۇر سېنىڭ ماكانىڭ سەكپاردۇر يار سەنەم،
چولپان كوزۇڭ دىلبىرىم مەستانىدۇر يار سەنەم.

سەكرەپ ئوتكەن جەرەننى سەككىز دەڭلار يار سەنەم،
سەككىز قىزنىڭ بىرىنى سىڭلىم دەڭلار يار سەنەم.

گۈل قېشىدا چىمەنگە نە ئەتىۋار يار سەنەم،
مۇرادىغا يەتكەنىنىڭ دولىتى بار يار سەنەم.

يىراق يەردىن مەن كەلدىم خان ئەركىسى يار سەنەم،
يىگانەڭنى ماڭا بەر يول خەرجىسى يار سەنەم.

ئەگىم ـ ئەگىم يوللاردىن ئىز كېلىدۇ يار سەنەم،
قىزىل تونىنى پۈركىنىپ قىز كېلىدۇ يار سەنەم.

پۈركەلمە قىز، پۈركەلمە، كىم كورۈدۇ يار سەنەم،
قارا چاچنى سەن تاراپ كىم سويۈدۇ يار سەنەم.

كورپە جۈگىنى سوغلاردا كىيسە ياخشى يار سەنەم،
ئاشىق كىشى مەشرەپتە سويسە ياخشى يار سەنەم.

هاي ـ هاي ئېتىم باريدا خۇش كورىمەن يار سەنەم،
مەن يارىمنى سېغىنسام چۈش كورىمەن يار سەنەم.

هاي ـ هاي ئۈچقان بېغىر تاق يول ئادىشىم يار سەنەم
باراي دىسەم يول يىراق قېرىندىشىم يار سەنەم.

قىز كېلدۇ خىرامان يارى بىلەن يار سەنەم،
قىز ئانىسى يىغلايدۇ زارى بىلەن يار سەنەم.

يولەن ناخشىسى

هاي - هاي يولەن، هاي يولەن گۈل قايدا بار،
بىر ياخشىغا بىر يامان ھەر جايدا بار.

هاي - هاي يولەن، هاي يولەن بارمۇ هايات،
قارچۇغىدەك بويۇڭغا بولدۇم ساياد.

هاي - هاي يولەن، هاي يولەن نەقىلاي،
خەنجەر ئېلىپ يۈرەكنى پارە قىلاي.

هاي - هاي يولەن، هاي يولەن قار كېلدۇ،
بەرگى غازاڭ تونىنى كىيىپ يار كېلدۇ.

بەرگى غازاڭ تونىنىڭ بەرگى تولا،
قىز ئالمىغان يىگىتنىڭ دەردى تولا.

ئالا - ئالا كوكنەك پاقا ئالۇر،
ئويلەنمىگەن يىگىتلەر خاپا بولۇر.

يېشىل - يېشىل قارىغايلار تاغدا ياتۇر،
ئويلەنمىگەن يىگىتلەر قايدا ياتۇر.

ئاپپاق - ئاپپاق توشقانلار سايدا تولا،
ئويلەنمىگەن يىگىتلەر تويدا تولا.

شىلدىر - شىلدىر قومۇشقا سىرغام چۈشتى،
سىنالمىغان يىگىتكە سىڭلىم چۈشتى.

*

هاي - هاي يولەن باشلادىلا ۋاي جېنىمەي،
گۈلنى ئېلىپ چىمەنگە تاشلادىلا ۋاي جېنىمەي.

قارا مىلتىقنىڭ ئوقى هاۋادا پىل - پىل قىلىدۇ،
قاراقاش يارنىڭ ئوتى يۈرەكتە ۋىل - ۋىل قىلىدۇ.

مىلتىق ئوقى ئېغىر نىمە ئويان - بۇيان غايىلماس①،
يار ئوتى يامان نىمە، ئاشىق ئوتىغا پايىلماس.

قىز كوچۇرۇش ناخشىسى

يىغلىما قىز، يىغلىما، تويۇڭ بولدى،
ئالتۇن گۈللۈك كوشۈگە ئويۇڭ بولدى.

يىغلىما قىز، يىغلىما، خوش بولۇرسىز،
قارچۇغىدەك يىگىتكە قوش بولۇرسىز.

① غايىلماس — قىيىپ كەتمەسلىك مەنىسىدە.

يىغلىما قىز، خوشال بولغىن، تويلىشىڭدۇر،
ئالتۇن بويلۇق گۈل يىگىت ئويۇنىشىڭدۇر.

يىغلىما قىز، فەرىدۇندەك بەختىلىك بولۇر،
ئالتۇن گۈللۈك كوشۇگىدە تەختىلىك بولۇر.

ئاپتاۋىدا سۇ قويسام ئىللىمايدۇ،
قىز ئانىسى ئوگەيمىكىن يىغلىمايدۇ.

يۈز ئاچقۇ ناخشىسى

ئاققىنە ياغلىق ئىچىدە بىر تۇتام گۈل ساقلىدىم،
گۈلنى بېشىمغا ئېلىپ تاجى قىلىپ ساقلىدىم.

بارچە خەقلەر تولا كەلدى ھىچ كىشىگە باقمىدىم،
شۇنچە خەقلەر ئارىسىدىن ئوزلىرىگە ساقلىدىم.

ئونغۇل چوڭ قىلدۇق بىر موللا ئالىم،
خېنىم چوڭ قىلدۇق زەر تولۇن ئايىم.

كىچىككىنە باغ ئىچىدە يېڭى ئۈنگەن گۈل ئانار،
شۇ ئوماق، خۇشخۇي خېنىمنىڭ بويلىرىدا گۈلى بار.

ئاغزىدا ئايەت ئوقۇيدۇ، قولىدا كىتاۋى بار،
قاشلىرى قىيغان قەلەمدەك، ئاي يۈزىدە خالى بار.

تاغدىن چۈشتى تاش بىلىق، سۇدىن چىقتى ئاي بىلىق،
نەدىن چىقتى بۇ لايىق، بىر-بىرىگە خوپ لايىق،
ھەيران قالسۇن خالايىق.

ئاي چىقسا ئاي تۇغۇلۇر، كۈن چىقسا كۈن تۇغۇلۇر،
ئالتۇن بويلۇق پەرىزات ئەمدى كىمدىن تۇغۇلۇر.

*

بازارلاردىن ئات ئالدۇق ساغرىسى ئالا،
ئۇي مەلىدىن قىز ئالدۇق ئالتۇندەك بالا.

بىرى لەڭخار، بىرى ھىخار، قاملىشىپ قالار،
ئاشىق-مەشۇق ئىككى ياشنىڭ ئارزۇسى قانار.

قىزىل گۈللەر ئىچىدە غۇنچىسىنى ساقلىدۇق،
شۇنچە خەقلەر كېلىشۈندى ھېچ كىشىگە باقمىدۇق.

سەگىش ئۇچۇن چىمەنزار ئۇستەڭ بويى ياقلىدۇق،
جاندىن ئېزىز بالىمىزنى ئۇزلىرىگە ساقلىدۇق.

بالام قىلسىلا ئايدەككىنە، بويى قىرچىن تالدەككىنە،
كىمشى كورسە گۈلدەككىنە، خىزمەت قىلۇر ئەردەككىنە.

*

تار ئېرىقنى ئاتلىدۇق، كەڭ ئېرىقنى قاتلىدۇق،
شۇنچە قىزلار ئارىسىدىن خېنىمىم بالامنى تاللىدۇق.

يارەي ناخشىسى

ئىچ ئۆرۈڭلار، تاش ئۆرۈڭلار، ئوبدان ئۆرۈڭلار،
يار ئۈستىگە يار تۇتۇپتۇ بۇنى كورۈڭلار.

قارا ئاتىم، قارايايلى، قارا ئاغامچا،
ئىگەر، يۈگەن چولدە قالدى بېلىمدە قامچا.

ئىگەر، يۈگەن قالغان يەردە توقۇم قېلىپتۇ،
قەلەم قاشلىق ئوز يارىمدىن كوڭلۈم قېلىپتۇ.

سىم-سىم دەيدۇ، سىم-سىم دەيدۇ، سىم بار قوينۇمدا،
كېچە يېتىپ قوپالمىدىم كىم بار قوينۇمدا.

كىچىككىنە ئالما شاخى ئىگىلاچەك بولسۇن،
ئىگىلچەڭنىڭ يوپۇرمىغى تىكىلچەك بولسۇن.

بارايلى دەپ بارالمىدۇق بايلار باغىغا،
باينىڭ قىزى ساپتۇ چەلپەك خوما ياغىغا،

باردى دەيدۇ، ياندى دەيدۇ مېنىڭ يارىمنى،
باسقان ئىزى ئاشتى دەيدۇ بويى تالىمنى.

سايدا يۈرگەن سىرىق تۈلكە ساينىڭ تۈلكىسى،
ئۆلتۈرەمدۇ - تىرىلدۈرەمدۇ يارنىڭ كۆلكىسى.

بۇلاقتىكى زۇمرەت سۈنى ئالدىم قاپاققا،
يارىم كەلسۇن باشقا قاراپ، دۈشمەن ئاياققا.

مەيلى قانداق تىۋىپ بولسۇن تومۇرنى تۇتار،
يار ئاغرىغى يۈرەكتىدۇر ئۇنى كىم ئۇقار.

كۇشۇتىدىن① ئوتىمگۈنچە ئاقتاش كورۇنمەس،
ئاقبوز ئاتنى مىنمىگۈنچە يارىم كورۇنمەس.

تۇمۇچۇقلار تاك سەھەردە سايرىشىپ تۇرسا،
ئىككى ئاشىق بىر - بىرسىگە قارىشىپ تۇرسا.

ھەر كىشىنىڭ يارى بولسا قېشىدا بولسا،
پەرەڭ ياغلىق ئاشۇ يارنىڭ بېشىدا بولسا.

① كۇشۇتە، ئاقتاش —— جاي ئىسىملىرى.

ئۈيتىم جەدە، ئېيتىم جەدە، مېنىڭكىنىم نەدە،
غانجۇغامدا بەش جىلك هاراق ئۈچكىنىم نەدە؟

بۇگۇن كېچە، سورۇن كېچە، يىللار ئورۇلدى،
يۇرەكتىكى سېرىق سۇلار قانغا ئورۇلدى.

ئارپا، پۇرچاق سامانىنى شامال ئايرىيدۇ،
ئىككى ياخشى بىر بولغاندا دۇشمەن ئايرىيدۇ.

ئىگىز داۋان ئاشمىغۇنچە مەنزىل كورۇنمەس،
قارا يورغا مىنمىگۇنچە چوللەر كېزىلمەس.

قارا يورغا بارىدا قاناتلىق ئىدىم،
تاغدا كىيىك ياياق بولسا مەن ئاتلىق ئىدىم.

مىنگەن ئېتىم چىلان تورۇق، ئۇستىدە ئىگەر،
يىراقتىكى يارىنىڭ ئوتى يۇرەككە تېگەر.

ئۈتىم شاڭتو، كالام تارتماس قالدىم تالادا،
قىلماس ئىشنى قىلىپ قويۇپ قالدىم بالاغا.

*

ئۈتىپ بېرىپ كەلسۇن دەپتۇ، كەلمەسمۇ ئوزى،
كويەر ئوتقا سېلىپ قويۇپ كويمەسمۇ ئوزى.

بۇ دۇنيادا يامان ئىكەن ياردىن ئايرىلغان،
سويگەن ياردىن ئايرىلىپ سەۋدايى بولغان.

سىنىڭ ئۈچۈن مەن جانىمنى داغقا داغلادىم،
ئۆتكەن ـ كەچكەن ئىشلارىڭنى خەقتىن ئاقلادىم.

بارغىنىڭدىن، تۇرغىنىڭدىن كەتكىنىڭ ياخشى،
بۇ جاپانى تارتقىنىڭدىن ئولگىنىڭ ياخشى.

تېرىغان بىلەن ئېلىپ بولماس سايىنىڭ تېشىنى،
دەرت كەلگەندە ئېيتىپ بولماس كوزنىڭ يېشىنى.

تولا بارسام ئاچچىق قىلىپ يامان سوز قىلماق،
بۇ كوڭۈلنىڭ خاھىشىدۇر سىزگە باردۇرغان.

*

مەس بولۇپ يوقتۇر ماجالىم، ھېچ سويەلمىدىڭ مېنى،
گۈل بولۇپ ئالدىڭدا تۇرسام بىر كورەلمىدىڭ مېنى.

سايدا بوستان سالىمەن سايىداپ يېنىڭ يارىم،
گۈل ھاراغى تۇتىمەن مەس بولۇپ يېنىڭ يارىم.

ھاراق ئىچسە ئىچكۈلۈك كوڭۈلنى بىر خوش ئەتكۈلۈك،
ئاشىغى قارىمىسا يىغلاپ يۇرۇپ ئەگەشكۈلۈك.

هاراق ئىچتىم، شاراپ ئىچتىم ئايىمخان داڭلىق بىلەن،
ئاپچىغى كەلسە ئۇرادۇر ماشرەڭ ياغلىق بىلەن.

مەس بولۇپ يىغلاپتىمەن، مەس بولمىسام يىغلارمىدىم،
مەسلىگىمنى بىلسەم ئىدىم يار بىلەن ئوينارمىدىم.

ئىچسە جانانلار هاراق بىزلەرگە چوقۇم ئىچۇرۇر،
بەندىلەر قىلسا گۇنا، ئۇنى خۇدايىم كەچۇرۇر.

يۇقۇرى ئىز كەتتى دەپ، تام ياقىلاپ ئىز باقتىلا،
هەممە ياقنى باقتىلا، گۇل تۇۋىنى باقمادىلا.

باققا كىردىم كېچىلەپ، ئايىسخاننى يېتىلەپ،
ئايىسخانىغا ئۇسما قويدۇم باغدىكى گۇلگە يۆلەپ.

تاققا چىقتىم كىيىك ئاتتىم، بوز كىيىك ئاتالمىدىم،
ئارزۇلاپ ئاشنا تۇتۇپ يېنىدا ياتالمىدىم.

بۇ مېنىڭ مەيلىمچە بولسا چىقمىسام يار قاشىدىن،
قانىتىم بولسا ئۇچۇپ پەرگانە① بولسام باشىدىن.

مەن تىلىمنى ساز قىلىپ چالسام راۋاپتىن ياخشىراق،
ئىككى تىزىمنى قۇچاقلاپ ياتسام ياماندىن ياخشىراق.

---

① پەرۋانە — قۇمۇل شىۋىسىدە پەرگانە.

ئالمىلىق باققا كىرىپ، ئالمىنى ئىرغاتتىلا،
ئالما ساقلىغان جۇگاننى زارى-زار يىغلاتتىلا.

ئاي جېنىم، تاڭلا كېلىڭ. تاڭلار ئاتقاندا كېلىڭ
مەيلىڭىز بولسا نىگارىم، ئالمىلىق باققا كېلىڭ.

*

ئات ئالساڭلار، تاي ئالماڭلار يىراغا يۈرمەيدۇ،
چېچى ئۇزۇن قاۋۇل جۇگان قولغا كىرمەيدۇ.

ئۇ مەلىدىن بۇ مەلىگە يولى بارمىكىن،
يار ئاغرىغى بولۇپ قالدىم دورى بارمىكىن.

سېنى دىدىم، سېنى دىدىم كەچتىم بۇ جاندىن،
يۈرەك باغرىم پارە-پارە كوز يېشىم قاندىن.

تال چىۋىقتەك بويلىرىڭغا زوقۇم كېلىدۇ،
ئەتە-ئاخشام باراي دىسەم قورقۇم كېلىدۇ.

5، باشقا مەزمۇنلاردىكى قوشاقلار

تەكەببۇر ئەيلىمە، ھەرگىز
مەگەرچە ئاسمان بولساڭ،
ئوزەڭنى بارچىدىن كام تۇت،
ئەگەر سەن سۇلايمان بولساڭ.

تەكەببۇر ئەيلىدى شەيتان،
ئۇنىڭدىن روسىيا ① بولدى.
قومۇشنى كورمىدىڭلارمۇ،
باش چىقاردى، بورىيا بولدى.

*

بۇرگەم - بۇرگەم بىر باتۇر،
باسما يوتقاندا ياتۇر.
بۇرگەمنى سۇغا سالسام،
كوزلىرىنى ئالايتۇر.

---

①روسىيا — قارا يۈز، چىرايى قارا مەنىسىدە.

بۇرگەمنى بۇغرا ئەتتىم،
تارتىپ بۇرنىدىن تەشتىم.
ئالتە ئايلىق ئوزۇق ئارتىپ،
يارىم بىلەن مىنگەشتىم.

*

ساقىدا تاۋۇز تېرىدىم ئۇندىمىكىن،
پەلىگى پەلەككە يەتتىمىكىن.
سوراڭلار ئاشىقلارنىڭ ئۇستازىدىن،
مۇرادى، مەقسىدىگە يەتتىمىكىن.

لائىلاھە قۇدرىتىڭدىن قورقىمەن،
ياشقىنا ئولان جىنسىدىن قورقىمەن.
كىچىگىدە كوپ گۇنا قىلغان ئوچۇن،
ئاخىرى دوزاق ئوتىدىن قورقىمەن.

مەن ئولسەم ئولۇگۇمنى تاغدا قويۇڭ،
تاغ يولى يىراق كەلسە باغدا قويۇڭ.
يۇزۇمنى قىلۋى سايان ئاچىپ قويۇڭ،
بىشىمغا بىردەستە گۇل سانچىپ قويۇڭ.

*

تىلا دەيدۇ، تىللا دەيدۇ، تىللا نەدىكەن،
تىللادەك يار نەدە بولسا تىللا شەدىكەن.

تىللاسى بار تۇرسۇنبايىنىڭ چوڭ قىزى گالۋاڭ،
كىچىك قىزى چەكتىن ئاشقان ساراڭ ئەدىكەن.
ساراڭ بولسا مەيلى دەڭلار كوڭلى سوۋۇپتۇ،
توكۇر پۇتى كىچىگىدە ئوتتا كويۇپتۇ.

*

بېغىمىزدا ئالما تۇرسا شاپتۇلدىن يەپلا،
يوللىرىغا بىز بارغىچە ئوزلىرى كەپلا.
كېلىپلايۇ - كېتىپلايۇ ساپ قۇرۇق گەپلا،
ئالدىدىلا بىزنى ھەجەپ "سۇيىمەن" دەپلا.

*

بەشكىرەمدىن ئەنجۈر ئالدىم، ئەنجاندىن راۋاپ،
ئاتىڭىزغا ئەلچى قويسام بەرمەيدۇ جاۋاپ.
خۇدا قوشسا قوشار بىزنى ئاتىڭىز قوشماس،
ئاشىقلارنىڭ مازارىنى قىلىمەن تاۋاپ.

*

تاغمۇ تاغلاردىن ئېگىز،
باغراش دىگەنىنىڭ تاغلىرى.
توپىسىگە قار يېغىپتۇ،
ئاستىدا جان باغلىرى.

ئارى تاغنى تاغ دىمەڭلار،
ئارى، تاغ بىھۇش ئىكەن.
ئۈستىگە قارلار يېغىپتۇ،
ئاستىدا يىمىش ئىكەن.

تاغ سايان قىلدۇق سەپەر،
ئەمدى نىچۈك ھاللار كېچەر.
تاغدىمۇ ئادەم تولا،
ئوينап - كۈلۈپ كۈنلەر ئوتەر.

*

بىزنىڭ يارنى ئاتايدىكەن يۇرتىدا رەنا،
مەن داڭلىسام ئەقلى كامىل موللامدەك دانا.
دانا بولسا كەل دىگەندە بىر كەلمەسمىدى،
كەلمىگىنىنى بىلىپ قويدۇق قۇرۇقلا بانا.

ئاغزىڭىز ئويماق، كوزىڭىز بۇلاق،
ئېيتىڭ، نىمىشقا چېچىڭىز ئۇلاق.
مېنىڭ دوستۇمنىڭ ئېتى قاشقىكەن،
چېچى ئۇلاقنىڭ كوڭلى باشقىكەن.

ئىككى تاغنىڭ ئۇيانىدا بىر تۈپ قارىغات،
شۇل يارىمنىڭ مىنگەن ئېتى چىلان تورۇق ئات.

ئوزەڭگىسى ئالتۇن ئىكەن، قامچىسى پولات،
كوزلىرى خۇمار ئىكەن، لەۋلىرى ناۋات.

كول بېشىغا سۇغا چىقتىم، تۇمارنى ئېسىپ،
ئەجەپ خۇشخۇي ئولتۇرۇپلا كىتاپنى ئېچىپ.
ئاستا كېلىپ سالام قىلدىم، بوينۇمنى ئېگىپ،
ئەجەپسىغۇ سەزمىدىلا كوڭلۇمنى چىگىپ.

*

دوستلىرىم مەندىن زىرىكتى،
دۇشمىنىم سەنمۇ زىرىك.
بىر مىسال باردۇر ئاڭا
تاغلار ئارا ياتماس كىيىك.

دەردى يوق دەمسەن مېنى،
دەردىم ئىچىمدە بەش تولۇم.
بەش تېيىن پۇل تاپقىچە،
سالدىڭ ماڭا جەۋرى - زۇلۇم.

بۇ چىنار نازۇك چىنار،
تەگمە ئۇنىڭ شاخى سۇنار.
شاخى سۇنغاندىن كېيىن
بۇلبۇل كېلىپ نەگە قونار.

تال چىۋىقنى ئېگىپ - ئېگىپ
مېنى سوقاي دەمسەن؟
ئاتا (ئا)نىسى يوق بالىلارنى
ئانى تاپاي دەمسەن؟

تال چىۋىقنى ئېگىپ - ئېگىپ
مېنى سوقالمايسەن.
ئاتا (ئا)نىسى يوق بالا دەپ
ئانى تاپالمايسەن.

*

سايرا مەشۇغۇم سايرا،
مەن گۇلۇڭ بولاي.
سايراپ - سايراپ شاخىڭدا
بۇلبۇلۇڭ بولاي.

قارلىق تاققا قار يېغىپتۇ،
بوستاندا تۇمان.
يۈرىگىمدە ئوت كويەدۇر
كوڭلۇمدە گۇمان.

维吾尔民歌（维吾尔文）

新疆人民出版社出版
（乌鲁木齐市解放路306号）
新疆新华书店发行 新疆新华印刷厂排版
乌苏县印刷厂印刷
787×1092毫米 32开本 4印张
1981年10月第1版 1981年10月第1次印刷
数印：1—16,000

统一书号：M10098·556 定价：0.22 元

مۇقاۋىسىنى سىزغۇچى: ليۇ پېيچېڭ

书号：M10098·556
定价：0.22元